

HATAY İLİ ÖZÜRLÜ ENVANTERİ ÇALIŞMASI

**T.C.
HATAY VALİLİĞİ**

Yayın No: 4

www.hatay.gov.tr

ISBN: 978-605-359-475-8

HATAY İLİ ÖZÜRLÜ ENVANTERİ ÇALIŞMASI

2011

İSTİKLAL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır parlayacak!
O benimdir, o benim milletimindir ancak!

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilal!
Kahraman ırkıma bir gül... ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır, Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım;
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar.
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imânı boğar,
'Medeniyet!' dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın,
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastiğın yerleri 'toprak' diyerek geçme, tanı!
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehid oğlusun, incitme, yazıktır, atanı.
Verme, dünyâları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şühedâ fışkıracak toprağı sıksan, şühedâ!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Hudâ,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyâda cüdâ.

Rûhumun senden İlahî, şudur ancak emeli:
Değmesin ma' bedimin göğsüne nâ-mahrem eli!
Bu ezanlar-ki şehâdetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım.
Her cerîhamdan, İlâhî, boşanıp kanlı yaşım;
Fışkırır rûh-ı mücerred gibi yerden na'şım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım!

Dalgalar sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır, hür yaşamış, bayrağımın hürriyet,
Hakkıdır, Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Akif ERSOY

SUNUŞ

Türkiye İstatistik Kurumu ve Başbakanlık Özürölüler İdaresi Başkanlığı işbirliği ile gerçekleştirilen “2002 Türkiye Özürölüler Araştırması”na göre, özürölü nüfusun toplam hüfus içindeki oranı %12,29 olup, bu oran da yaklaşık 8,5 milyon özürölüye karşılık gelmektedir.

Valiliğimizce hazırlanan “Hatay İli Özürölü Envanter Çalışması”na göre de ilimizdeki engelli sayısı 42.360’dır. Tüm bu araştırmaların sonucunda ortaya çıkan rakamlar, engelli vatandaşlarımızın toplumun önemli bir bölümünü oluşturduğunu göstermektedir.

Geride bıraktığımız çeyrek yüzyılda evrensel insan haklarına verilen önemin artması nedeniyle engelli, çocuk, genç, kadın, yaşlı, yoksulluk ve yoksunluk içindeki dezavantajlı toplum kesimlerine sağlık, iş, ulaşım, sosyal ve kültürel hizmetlerde bir ayırım yapmaksızın tüm vatandaşlara eşit imkânlar sunarak özürölülere verdikleri önemi ortaya koymaktadır.

Özürölülerin kendi hayatlarını devam ettirebilmelerini, toplumla uyum içinde yaşamalarını, üretken olmalarını sağlamak için eğitsel, kültürel, ekonomik ve sosyal ihtiyaçlarının karşılanması gerekir. **Bu nedenle bütün hizmetler özürölülerin toplumla bütünleşmelerini sağlayacak şekilde ve ihtiyaçlarına uygun şartlarda düzenlenmelidir.**

Hepimizin bildiği gibi, kurumların ve toplumun özürölülere yönelik duyarlılığını ve bilinç düzeyini arttırmak, ortak aklın ürünü çalışmalarla, toplumsal birliktelikle sağlanır. Bu yaklaşım, toplumun özürölü bireylere verdiği değerin göstergesi olan çağdaş bir yaklaşımdır.

Bunun gereği olarak özürölülere ayrımcılık yapılmaması, farklılıklara saygı gösterilmesi, özürölülerin kendi kendilerine yetmesi, belli bir bilgi ve kültür düzeyine ulaşması, meslek edinip üretken hale gelmesi ve çevresiyle sağlıklı ilişkiler kurarak toplumsal hayata tam katılmalarının sağlanması yönünde son yıllarda önemli düzenlemeler yapılmıştır.

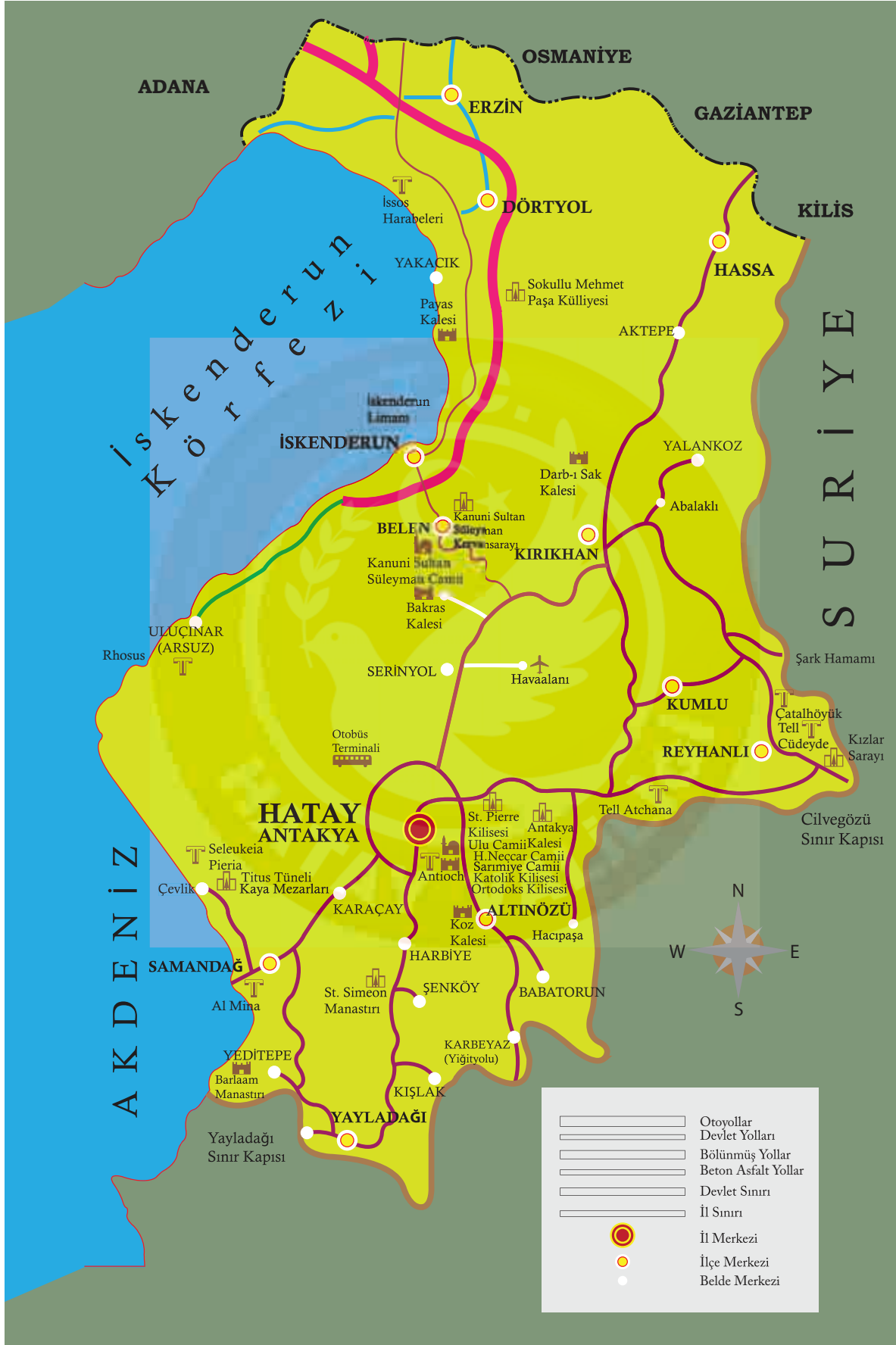
Engellilere yönelik yasal düzenlemelerle onlara Devlet ve toplum olarak daha fazla sahip çıkılmaktadır. Engellilerin topluma kazandırılması ve istihdamlarının sağlanmasında büyük etken olan eğitim konusunda da hassasiyet gösterilmektedir.

Bir meseleyi esesli olarak ele alıp, bütün boyutlarıyla görüp ve sonuçta sağlıklı kararlar üretebilmek için o konu ile ilgili sağlıklı bir veritabanını oluşturmak, işin güvenilir bir envanterini ortaya çıkarmak gerekir.

Engellilerle ilgili elimizde sağlıklı verilerin olmaması, birçok şeyi konuşabilmek ve pek çok hizmeti planlayıp programlayabilmek konusunda önemli bir engel teşkil etmektedir.

İşte bu engeli aşabilmek amacıyla hazırlattığımız “Hatay İli Özürölü Envanteri”nin, engelli vatandaşlarımızla ilgili konularda alınacak sağlıklı kararların üretilmesine, engellilerin hayatın her alanında görünür kılınabilmeleri için yapılacak çalışmalara esas teşkil etmesine ve engellilerle ilgili duyarlılığın artmasına vesile olmasını diler, envanterin ve kitabın hazırlanmasında emeği geçen başta Sosyal Hizmetler İl Müdürümüz Mevlüt AYDIN olmak üzere tüm kişi, kurum ve kuruluşlara teşekkür eder, tüm engelli vatandaşlarımıza en içten sevgi ve selamlarımı sunarım.

M. Celalettin LEKESİZ
Vali

İl Kodu	31
İlçe Sayısı	12
Belediye Sayısı	76
Köy Sayısı	362
Yüz Ölçümü	5.827 km ²
Nüfus	1.480,571
İstatiki Bölge Birimleri Sınıflandırma Kodu	TR 63
Komşu İller	Adana, Osmaniye, Gaziantep, Suriye Devleti (Halep, Lazkiye, İdlip)
Önemli Yerleşim Yerleri	İskenderun, Antakya, Kırıkhan, Samandağ, Reyhanlı, Altınözü, Dört Yol
İklim	Tipik Akdeniz İklimi, İliman; Yazları Sıcak ve Kuru Kışları Ilık ve Yağışlı

Kırıkhan / Kalakamberli Gölü

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	5
1. GİRİŞ	11
1.1. ENGELLİLİK TÜRLERİ	13
1.1.1. Zihinsel Engel.....	13
1.1.1.1. Zihinsel Engelin Teşhisi	14
1.1.2. Bedensel Engel	18
1.1.2.1. Bedensel Engellerden Bazıları	19
1.1.3. Spastik Engel.....	19
1.1.3.1. Spastik Çocukların Görülme Sıklığı	19
1.1.3.2. Spastik Çocuk Tipleri.....	20
1.1.3.3. Spastik Çocuklarda Rehabilitasyonun Yeri	20
1.1.4. Görme Engeli	21
1.1.4.1. Görme Engelinin Nedenleri	21
1.1.4.2. Görme Engeli Olan Çocukların Özellikleri.....	22
1.1.5. İşitme Engeli.....	23
1.1.5.1. Erken Tanının Önemi	23
1.1.5.2. İşitme Engelinin Nedenleri	23
1.1.5.3. İşitme Kaybının Nedenlerini Bilmenin Yararları.....	23
1.1.5.4. Çocuklarda İşitmezlik Yaratın Risk Faktörleri.....	23
1.1.5.5. İşitme Engelli Çocukların Dil Gelişimini Engelleyen Faktörler	24
1.1.5.6. İşitme Engelli Çocuğu Olan Ailelerin İzlemesi Gereken Süreç.....	24
1.1.6. SÜREĞEN HASTALIKLAR.....	25
1.1.6.1. Süreğen Metabolik Hastalıklar	25
1.1.6.2. Süreğen Kas İskelet Sistemi Hastalıkları	25
1.1.6.3. Süreğen Nörolojik Hastalıklar.....	25
1.1.6.4. Süreğen Kan Hastalıkları	26
1.1.6.5. Hipertansiyon (Yüksek Tansiyon)	26
1.1.6.6. Süreğen Kalp Hastalıkları	26
1.1.6.7. Süreğen Onkolojik Hastalıklar (Kanserler)	26
1.1.6.8. Süreğen Solunum Hastalıkları.....	26
1.1.6.9. Diğer Süreğen Hastalıklar	26
2. YÖNTEM	26
2.1. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI	26
2.2. ÖRNEKLEME	26
3. BULGULAR.....	27
3.1. ÇALIŞMA SONUÇLARI	27
3.1.1. Engellilerin İlçe Bazında Analizi.....	34
3.2. MİLİ EĞİTİM BAKANLIĞININ VERİLERİ	68
3.3. ENGELLİ İSTİHDAMI	70
4. SONUÇ VE ÖNERİLER	74
4.1. ÖNERİLER	75
5. KAYNAKLAR	77
6. EKLER	77
1. Engelli Hakları	77
2. Engellilere Hizmet Veren Kurum ve Kuruluşlar	81
3. Engel Gruplarına Göre Düzenlenebilecek Mesleki, Sosyal ve Kültürel Kurslar	82

Karaçay Köprüsü

HATAY İLİ 2010 YILI ÖZÜRLÜ ENVANTERİ ÇALIŞMASI

1.GİRİŞ

İnsan hakları mücadelesinin temel amaçları eşitlik, özgürlük ve insan onuruna yakışır yaşam standartlarının sağlandığı bir evrensel düzenin kurulmasıdır. Yakın zamanlara kadar, bu üç unsuru birlikte içeren bir dünya düzeninde engeli olan bireylerin de hak ettikleri yeri almalarının gerektiği bilincinin toplumun büyük kesiminde var olmadığı gözlenmektedir. Engelli bireylerin eğitim, toplumsal ve iş yaşamında karşılaştıkları sorunların doksanlı yıllardan itibaren ayrımcılık ve eşitsizlik kapsamında değerlendirilmesi ile birlikte artık konu günümüzde bir insan hakları sorunu olarak görülmeye başlanmıştır (Gül, 2008).

Ülkemizde son yıllarda engelli vatandaşların yaşadığı ayrımcılıkla ilgili yapılan araştırmalar artmıştır. En son olarak Başbakanlık Özürsüzler İdaresi, 2011 yılında ülkemizdeki 29 farklı ilde yaşayan ve engellilikle ilgili bir STK'ya üye, özel gereksinimi olan bireyler ile "Özürsüzlüğe Dayalı Ayrımcılığın Ölçülmesi Araştırması" nı gerçekleştirmiştir. Bu araştırmaya göre ülkemizde yaşayan özel gereksinimli bireyler özellikle istihdam (işe alınma ve o işte yükselme gibi), eğitim, topluma katılım, adalete erişim ve siyasi katılım gibi alanlarda olumsuz ayrımcılığa uğradıklarını belirtmektedirler (Akdoğan, Beydoğan, Parmaksız, Sabuktay & Vural, 2011).

Engelli Bireylerin Hakları Sözleşmesi 13 Aralık 2006 da yapılan Birleşmiş Milletler Kurulu'nun 61/106 sayılı kararı ile kabul edilmiş ve 03 Mayıs 2008 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Türkiye, 30 Mart 2007'de imzaya açılan sözleşmeye ilk imza atan ülkelerden biridir. Bu sözleşme, özel gereksinimi olan kişilerin haklarının korunmasını sağlayan ve uluslararası nitelikte bağlayıcılığı olan ilk ve tek yasal araçtır. Ülkemizde Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu ve Devlet Memurları Kanunu gibi özel gerek-

sinimli bireylerin haklarını koruyan kanunlar yürürlüktedir.

Bunun yanında; Dünya Sağlık Örgütü (WHO), yukarıda sözü edilen Engelli Bireylerin Hakları Sözleşmesi'ni destekleyebilmek ve özel gereksinimi olan bireylere daha etkili hizmetler sunmak için tavsiyeler üretebilmek amacıyla 9 Haziran 2011 de toplanmıştır (WHO, 2011). WHO'nun hazırladığı "Engel Üzerine Dünya Raporu"na göre dünya nüfusunun %10'unun en az bir çeşit engeli vardır. Bu %10'luk dilim yaklaşık 650 milyon kişiyi kapsamaktadır. Sözü edilen 650 milyon kişinin, 200 milyonunu çocuklar oluşturmaktadır.

En yaygın özel gereksinim grupları:

- Kronik yani süregelen hastalıklar (kardiyo-vasküler ve kronik solunum sistemi hastalıkları, kanser, diyabet vb.)
- Kazalar (trafik kazaları, düşmeler, mayın patlamaları, şiddet sonucu oluşan)
- Ruhsal hastalıklar
- Beslenme yetersizliği
- HIV/AIDS ve diğer bulaşıcı hastalıklardır.

Engeli olan bireylerin sayısı; nüfus artışı, yaşlanma ve yaşam süresini uzatan tıbbi gelişmelere bağlı olarak artmaktadır. Bu faktörler sağlık, eğitim ve rehabilitasyon hizmetleri sunumunda büyük güçlükler yaşanmasına sebep olmaktadır. Ayrıca engeli olan bireylerin yaşamları, toplumun engele bakış açısı ve çevresel tutumla ilişkili etkenler sebebi ile de zorlaştırılabilmektedir.

WHO Raporu aynı zamanda fakirlik ve engel arasındaki ilişkiyi de gözler önüne sermektedir. Engeli olan bireylerin %80'i düşük sosyo-ekonomik düzeye sahip, sosyal ve ekonomik olumsuzların ve olumsuz ayrımcılığın yaşandığı ülkelerin vatandaşlarıdır. Fakirlik, sağlık ve rehabilitasyonla ilişkili sistemlere ulaşmayı sınırlamaktadır.

Oysaki sağlık ve eğitimle ilgili kanunlar, programlar, uygulamaların engelli bireylerin hakları üzerinde büyük etkisi vardır. Birleşmiş Milletler ve Engelli Bireylerin Hakları Sözleşmesi, eğitim ve sağlıkla ilgili hizmetleri engelli bireylerin yaşam standartlarının yükseltilmesi ve insan haklarına uygun bir yaşam için en belirleyici faktörler olarak görmektedir.

WHO'nun hazırladığı "Engel Üzerine Dünya Raporu", engellilik ile ilgili yapılan araştırmaların geliştirilmesi gerektiğini, araştırmalara ve daha ayrıntılı veri toplanmasına ihtiyaç olduğunu ortaya koymaktadır (WHO, 2011). WHO'nun raporuna paralel olarak gelişmiş ülkeler de kendi ülkelerindeki engelli bireylerin sayısı, engel tipleri, yaşadıkları sorunlar ve bunun gibi pek çok konuda araştırmalar yürütmektedirler. Örneğin, ABD'de beş yaşın üzerindeki nüfusun %19'unun bir çeşit özel gereksinimi olduğu bulunmuştur (The Center for Accessible Society, 2000).

Toplumdaki engellilik oranlarına sağlıkla ilişkili bir olumsuz veri olarak bakmamak gerekmektedir. Bu durum bireylerin günlük yaşama katılımlarını (okula gitmek, çalışmak, oy vermek, toplum yaşamının bir parçası olmak vb.) azaltma olasılığı olan bir risk faktörü olarak değerlendirilmelidir. Vatandaşlarımızın ihtiyaçlarını daha iyi anlayabilmek, daha etkili ulusal planlamalar yapabilmek için bu risk faktörlerini araştırmalar ile belirleyip, ortaya koymak kilit rol oynamaktadır.

Türkiye İstatistik Kurumu ve Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı işbirliği ile gerçekleştirilen "2002 Türkiye Özürlüler Araştırması"na göre engelli olan nüfusun toplam nüfus içindeki oranı %12,29 olup bu oran da yaklaşık 8,5 milyon engelliye tekabül

etmektedir. Bu araştırmaya göre, ülkemizde engellilerin yaklaşık %78'i aktif işgücüne dâhil değildir. İşgücüne dâhil olan %22'lik oran ise engellinin üretim dışı ve tamamen başkalarına bağımlı olduğunun açık bir göstergesidir.

Hatay ilinde yaşayan engelli vatandaşlar hakkında detaylı bilgiye sahip olmak üzere Valilik makamı talimatı üzerine 2010 yılı Mayıs ayında çalışmalar başlatılmıştır. 25.05.2010-30.11.2010 tarihleri arasında gerçekleştirilen veri toplama çalışmalarının sonuçları 31.12.2010 tarihinde düzenlenen toplantıda Hatay Valiliğine sözlü ve görsel olarak sunulmuştur.

Bu çalışmanın hedefi Hatay ili'nde yaşayan özel gereksinimli (engelli) bireylerin sayısını ve sahip oldukları özel gereksinim tiplerini belirlemektir. Elde edilen veriler, ilimizde yaşayan özel gereksinimli bireylere daha kaliteli hizmetler sunulması ve daha sağlıklı politikalar üretilmesi amacıyla kullanılacaktır. Ancak her araştırma gibi bu çalışmanın da sınırlılıkları mevcuttur.

Bu sınırlılıklar;

1. Bazı engelli birey ailelerinin
 - o Bilgi vermekten kaçınmaları
 - o Kimi zaman durumdan utanç ve kaygı duymaları ve
 - o Verecekleri bilgi sonucunda bakım ücretini kaybetmekten korkmaları,
2. Anketleri uygulayarak sahada veri toplanan kişilerin bu konuda eğitim ve deneyime sahip olmamaları
3. Elde edilen verilerin ildeki hastanelerden alınan sağlık raporlarınca temel alınarak oluşturulması şeklinde sıralanabilir.

1.1.ENGELLİLİK TÜRLERİ

1.1.1.Zihinsel Engel

Zekâ, zihinsel birçok yeteneğin uyumlu çalışması sonucu ortaya çıkan bir yetenekler bileşimidir.

Bu yetenekler algılama, bellek, düşünme, öğrenme, mantık yürütme gibi yeteneklerdir ve bunların birbiriyle uyumlu ve ilişkili çalışması sonucu zihinsel fonksiyonlar yürütülmektedir.

Zihinsel engel, kişinin yaşadığı toplum içerisinde sorunlarla başa çıkma yeteneğini etkileyen, zihinsel bir kısıtlama ya da sınırlandırma.

Bir çocuk ya da yetişkine zihinsel engelli tanısı konulabilmesi için ortalamanın altındaki zeka işlevi ile birlikte iletişimde, öz bakımda, evdeki yaşamda, toplumsal becerilerde, toplumsal yararlılıkta, kendini yönlendirmede, sağlığı korumada, akademik becerilerde ve çalışma alanlarında iki veya daha fazla bozukluğun bir arada olması ve bu durumun 18 yaşından önce başlaması öngörülür.

Zihinsel engel, ülkemizde yaygın olarak karşılaşılan engel gruplarından birisidir. Çocuğunuzun zihinsel engelli olmasına neden olan çeşitli etmenler vardır. Bunlar dört grupta incelenebilir:

A. Doğum öncesi

- Gebeliğin özellikle ilk üç ayında uzun süren yüksek ateş,
- Gebelik döneminde geçirilen çeşitli hastalıklar,
- Gebelikte doktor denetimi dışında ilaç kullanımı,
- Alkol, sigara ve benzeri madde kullanımı,
- Annenin kansızlığı,
- Annenin geçirdiği bazı kronik hastalıklar (hipotroidi vb),
- Yetersiz ve dengesiz beslenme,
- Gebelik sırasında geçirilen kazalar.

B. Doğum sırası

- Doğum sırasında çocuğun oksijensiz kalması (anoksi),
- Zor ve uzun süren doğum,
- Doğum sırasında beyin zedelenmesi,
- Erken doğum,
- Düşük doğum ağırlıklı bebek.

C. Doğum sonrası

- Yeterli miktarda anne sütü almaması,
- Çevre kirliliğine maruz kalması,
- Uyaran eksikliği,
- Demir eksikliği,
- Merkezi sinir sisteminin enfeksiyon hastalıkları (menenjit gibi),
- Metabolik hastalıklar (fenilketonüri, hipotroidi vs),
- Geçirilen kazalar sonucu beyin zedelenmesi.

D. Genetik nedenler

- Akraba evlilikleri (ailede zihinsel engellilik nedeni olan genlerin varlığında hastalık ortaya çıkar),
 - Kromozom hastalıkları (Down Sendromu gibi).
- Yukarıda belirtilen nedenlerin bazıları her zaman özre yol açmayabilir; ancak bir etken olarak dikkate alınması gerekir.

1.1.1.1. Zihinsel Engelin Teşhisi

**BEBEĞİNİZİN
TOPUK KANINI
MUTLAKA
ALDIRIN**

Bebeklerin zihinsel engelli olarak kalma riskiyle karşılaşmaları ve bu riski önlemek için bebeklerin topuk kanı alınarak test edilmesi gerekmektedir.

Zihinsel engelliliğin birçok belirtisi vardır. Başlıcaları şunlardır:

- Oturmaya, emeklemeye ve yürümeye diğer çocuklardan daha geç öğrenebilirler.
- Konuşulan dili anlamada güçlük yaşayabilirler.
- Konuşmayı daha geç öğrenebilirler. Sınırlı sözcük dağarcıkları ile dikkati çekerler.
- Sesleri doğru olarak çıkarabilme (artikülasyon) ile ses bozuklukları ve kekemelik

görülme sıklığı normal gelişim gösteren çocuklara göre daha fazladır.

- Hatırlamada zorlanabilirler.
- Anlamada güçlükleri olabilir.
- Sosyal kuralları anlamada güçlük çekebilirler.
- Problem çözmede zorlanabilirler.
- Mantıklı düşünmede zorlanabilirler.
- Dikkat süreleri kısa olabilir.
- Okuma-yazma, matematik gibi akademik becerilerde güçlükler görülebilir.
- Kendi başlarına karar verme ve uygulamada zorlanırlar.
- Yetişkin tarafından yönlendirilmeye gereksinim duyarlar.

Zihinsel engellilikte tanının erken konması çocuk, aile ve toplum açısından önem taşır. Sorunun bütün yönleriyle bilinmesi için doğumdan itibaren, ergenlik dönemi de dahil, çocuğun düzenli ve kaliteli bir sağlık hizmetiyle izlenmesi gerekir. Ancak hafif düzeyde zihinsel engelli olan çocuklarda tanı okul çağına kadar gecikebilir.

Zihinsel engelliler, gelişim süreci içerisinde genel zihinsel işlevlerde normallerden göre önemli derecede gerilik ve uyumsuz davranışlarda yetersizlik gösterirler. Zihinsel işlevlerinin önemli derecede ortalamanın altında olması; onların iletişim, öz bakım, ev hayatı, sosyal beceriler, toplumsal hayata katılım, inisiyatif kullanma, sağlık ve güvenlik, işlevsel akademik beceri, boş zamanı değerlendirme ve iş alanlarının iki ya da daha fazlasında sınırlılık göstermesine neden olur.

Zihinsel engellilerin zeka yetenekleri, takvim yaşlarının altındadır. Zihinsel engellilerde genellikle dikkat ve bellek sorunları, sosyal yetersizlik, olgunlaşmanın gecikmesi ve gelişim dönemlerinde duraklamalar görülür.

2002 Türkiye Özürlüler Araştırması sonuçlarına göre, engelli olan nüfusun toplam nüfus içindeki oranı %12,29'dur. Bu oranın %0,48'ini zihinsel engelliler oluşturmaktadır.

Zihinsel engelli nüfusun;

- %20,54'ü eğitilebilir
- %26,49'u öğretilir
- %18,32'si ağır
- %19,66'sı çok ağır olarak dağılım göstermektedir.

Yoğun olarak 20-29 yaş grubunda görülen zihinsel engelli nüfusun %0,58'i erkek, 0,38'i kadın olup, çoğunluğu kırsal kesimde yaşamaktadır.

Zihinsel engelliler, aynı özelliklere sahip bireyler değildir. Kendi içlerinde önemli bireysel farklılıklar gösterirler. Bu farklılık nedeniyle, sınıflandırılmasına ihtiyaç duyulmuş ve bilimsel çalışmalar sonucunda zeka düzeyine, öğrenme yetersizliğine ve zihinsel işlevlere göre çeşitli sınıflandırmalar yapılmıştır. Burada en yaygın sınıflamalar olan, zeka düzeyine göre yapılan sınıflama ile eğitsel sınıflamaya yer verilmiştir.

Zeka Düzeyine Göre Yapılan Sınıflama:

- Hafif Derecede Zihinsel Engelliler (Zeka Bölümü 75-55 ya da 70-50)
- Orta Derecede Zihinsel Engelliler (Zeka Bölümü 55-40 ya da 50-35)
- Ağır Derecede Zihinsel Engelliler (Zeka Bölümü 40-25 ya da 35-25)
- Çok Ağır Derecede Zihinsel Engelliler (Zeka Bölümü 25-5 ya da 25-0)

Eğitsel Sınıflama: Bu sınıflamada, zihinsel engelliler zeka bölümleri dikkate alınarak sınıflandırılmışlardır. Çünkü yeterli destek verildiğinde, zihinsel engelli çocukların çoğu öğrenebilir, gelişebilir ve büyüyebilir.

- **Eğitilebilir Zihinsel Engelliler:**

Zeka bölümü, çeşitli ölçeklerde sürekli olarak 45 ile 75 arasında olup temel okuma, yazma ve sayma becerilerini öğrenebilecek olan zihinsel engellileri kapsamaktadır. Bu çocukların dikkat süreleri sınırlı, motor gelişimleri normal gelişim gösteren yaşlıtlarına yakındır. Sözel yönlendirmeleri anlarlar ve sosyal uyumda fazla güçlük yaşamazlar.

- **Öğretilebilir Zihinsel Engelliler:**

Zeka bölümü çeşitli ölçeklerde sürekli olarak 25 ile 45 arasında olup temel okuma, yazma ve sayma becerilerini öğrenmede sorun yaşayan zihinsel engellileri kapsamaktadır. Özel eğitime ve rehabilitasyona ihtiyaçları vardır. Eğer eğitim alırlarsa, günlük yaşam aktivitelerini, öz bakım becerilerini ve sosyal davranışları öğrenebilirler. Motor gelişimlerinde gerilikler görülebilir.

- **Ağır ve Çok Ağır Zihinsel Engelliler (Klinik Bakıma Muhtaç):**

Zeka bölümü çeşitli ölçeklerde sürekli olarak 0 ile 25 arasında olup sosyal yaşama kesinlikle uyum sağlayamayan, başkalarına tamamen bağımlı olan ve sürekli bakıma muhtaç zihinsel engellileri kapsamaktadır.

- **Ağır ve Çok Ağır Zihinsel Engellilerde Görülen Özellikler;**

- Zihinsel engellileri normal gelişim gösteren bireylerden ayıran en belirgin özellik öğrenme yeteneklerindeki geriliktir.
- Zihinsel engelliler, genellikle konuları algılamada ve akılda tutmada güçlük yaşarlar.
- Öğrendikleri bir bilgiyi yaşamlarında karşılaştıkları her duruma aktarmada güçlük çektikleri için özel yardıma ihtiyaç duyarlar.
- Bir durumdan, diğerine kolayca genelleme yapamazlar. Bu nedenle her konunun ayrı ayrı öğretilmesi gereklidir.
- Zihinsel engelin derecesi arttıkça, öğrenmede bir başkasının yardımına daha da fazla gereksinim duyulur.
- Dikkat ve ilgi süreleri kısa ve dağınık olduğu için, öğrenmeleri ağır ve uzun sürelidir.
- Zaman gibi soyut kavramları geç ve güç anlarlar öğrenirler.
- Genellemede, kazanılan bilgileri aktarmada, yeni durumlara uymada zorluk

çekerler. Bu nedenle de, okuldaki normal eğitim programlarından yarar sağlayamazlar.

- Zihinsel engellilerde dil ve konuşma bozukluklarına sıklıkla rastlanır.
- Kaslarının gelişiminde belirli derecede gerilik görülür. Büyük ve küçük kaslarını kullanma becerisinde yetersizlikleri, el-göz koordinasyonu sağlamada zorlukları olabilir.
- Sosyal olgunluk ve beceride geri oldukları için bu alandaki gelişimin yavaş olduğu görülür.
- Oyun ve toplum kurallarına uymakta zorlanırlar. Kuralları zor ve karmaşık olan oyunlara katılmak istemezler.
- İçinde yaşadıkları toplumun geleneklerine uymakta ve kendi ihtiyaçlarını bağımsız olarak karşılamakta güçlük çekerler.
- Bazı duygusal sorunlar ve kişilik bozuklukları görülür. Kendilerine güvenleri azdır. Bağımsız davranamazlar.
- Geç ve güç dostluk kurarlar ve dostluk süreleri kısa olabilir. Sorumluluk almaktan kaçınırlar. Birilerine bağımlı olmayı tercih ederler.
- Genelde kendilerinden yaşça küçük olan çocuklarla arkadaşlık etmekten ve onlarla oynamaktan hoşlanırlar.
- Eş davranış ve düşüncede bulunurlar. Her çocuğun bireysel farklılıkları olduğu gibi, zihinsel engelli çocukların da bireysel farklılıkları vardır.

Zihinsel engelli birey doğum yaşının değil, zeka yaşının ihtiyaçlarını yaşar. Temel düşünce sistemini bu çerçevede olgunlaştırır. Ancak, en temel ihtiyaçlar onun için de her zaman vazgeçilmezdir. Toplum içinde, katılımcı bir birey olarak yaşamlarını sürdürmek için özel bakıma ve desteğe gereksinim duyarlar.

Zihinsel engelliler de, normal gelişim gösteren çocukların geçtiği gelişim süreçlerinden aynı sırayla geçerler. Örneğin tüm çocuklar önce oturur, sonra emekler, daha sonra yürürler. Zihinsel engellilerin ise bu

süreçlerden geçiş hızları, yaşlarına göre daha yavaştır. Bu nedenle zihinsel engelliler, yaşlarının yaptığı her şeyi yapamayabilirler. Ancak, zeka yaşı kendileri ile aynı olanlarla gelişimsel olarak benzer özellikler gösterirler. Ebeveynler, normal bireylerin gelişim dönemlerini ve özelliklerini bilirlerse, zihinsel engelli çocuğunun gelişim düzeyini belirleyebilirler.

Zihinsel engelliler her gelişim dönemine ait başarılması gereken gelişim görevlerini ya yerine getiremezler ya da geç getirirler. Bu nedenle kitapçıkta, normal gelişim dönemleri verilmiş ve gerekli yerlerde zihinsel engellilere yönelik bilgilere dikkat çekilmiştir.

Gelişim Dönemleri ve Özellikleri

Gelişim; öğrenme, yaşantı ve olgunlaşma sonucunda bireyde görülen düzenli ve sürekli değişikliklerdir.

Gelişim dönemi; ise belirli yaşlarda ayırıcı özellikleri olan aşamalardır. Gelişim dönemlerinin temel ilkeleri şunlardır:

- Her dönem, kendine ait genel nitelikleri ve sorunları kapsar.
- Dönemler, değişmez bir sıra içinde birbirini izler.
- Dönemler, farklı özelliklerine karşın tüm kültürler için geçerlidir.
- Gelişim baştan ayağa, içten dışa doğru bir sıra izler.
- Gelişim hem biyolojik faktörlerden hem çevreden etkilenir.

- Gelişimde kalıtsal özellikler ve bireyin yaşadığı çevresel özellikler farklı olduğu için bireysel farklılıklar söz konusudur.
- Gelişimin hızı her yaşta aynı değildir.

En yaygın gelişim dönemleri sınıflaması, yaşa göre yapılan sınıflamadır. Gelişim üç dönem içerisinde ele alınmaktadır.

Bunlar,

1. Çocukluk dönemi

- a. Bebeklik
- b. İlk Çocukluk
- c. Son çocukluk

2. Ergenlik dönemi

- a. Ön ergenlik
- b. Erinlik

3. Yetişkinlik dönemi

- a. Gençlik
- b. Yetişkinlik
- c. Yaşlılık

Her gelişim dönemi, kendisinden sonra gelen döneme bir zemin hazırlar. Daha sonra gelen dönem ise de önceki dönemlerden etkilenir.

Bu dönemlerin birinden diğerine geçişte sadece fizyolojik değil, psikolojik, sosyal ve ekonomik etkenler de rol oynar. Ergenlik ve yetişkinlik dönemlerine geçişte temel kriterin yaş değil, davranışlar olduğu söylenebilir.

Bireylerin, her gelişim dönemine ait başarması gereken görevleri vardır. Bireyler, bu görevleri başardıklarında o dönemi tamamlamış sayılırlar.

Bazı çocuklar, kendi yaşlarının gelişimsel görevlerini yerine getiremez ve bir ya da birkaç gelişim alanında yaşitlarından daha geç gelişirler.

Zihinsel engelli çocukların en temel / belirgin özelliği, gelişim hızlarının yaşitlarından yavaş olmasıdır. Bu gecikme, gelişimin tüm alanları için geçerlidir.

1.1.2. Bedensel Engel

Doğum öncesi, doğum sırası ve doğum sonrası dönemde herhangi bir nedenle, iskelet (kemik), kas ve sinir sistemindeki bozukluklar sonucu, bedensel yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmesi nedeniyle toplumsal yaşama uyum sağlama ve günlük gereksinimlerini karşılamada güçlükleri olan ve korunma, bakım, rehabilitasyon, danışmanlık ve destek hizmetlerine ihtiyaç duyan kişiye ortopedik engelli, bu duruma yol açan durumlara ise ortopedik engel denir.

Her anne baba, dünyaya getirdiği çocuğun sağlıklı olmasını ister. Aileden gelen kalıtsal hastalıklar hariç, bir takım ihmaller, tecrübesizlikler, bilgi eksiklikleri vb gibi nedenlerden kaynaklanan engelin hemen tamamı önlenabilir ya da kontrol altına alınabilir. Çocuğunuzun bedensel yetersizliğinin onun tüm gelişimini olumsuz etkileyebileceğini unutmayın. Çocuk eğer emeklemiyor, yürüyemiyor, veya oturamıyorsa çevresiyle ilgisi buna bağlı olarak sınırlı kalacaktır.

Çocuğunuzun bedensel yetersizliğinin onun tüm yaşamını olumsuz yönde etkilememesi için, en ufak bir şüphede ilgili sağlık merkezine yapılacak başvuru erken tanılama ve müdahale hem kendinizin hem de çocuğunuzun ömür boyu sürecek mutsuzluğunu engelleyebilecektir.

1.1.2.1. Bedensel Engellerden Bazıları

A-Doğuştan olan engeller

1. Doğuştan uzuv eksiklikleri,
2. Doğuştan kalça çıkığı,
3. Çarpık ayak,
4. Doğuştan kol felci,
5. Doğuştan omuriliğin kese şeklinde dışı doğru çıkması (Menin-gomyelose),
6. Yapışık parmak,
7. Doğuştan omurga eğrilikleri,
8. Doğuştan kas hastalıkları.

B- Beyin felci

C- Süreğen kemik ve eklem iltihapları

D- Romatizmal hastalıklar

E- Çocuk felci

F- Omurga eğrilikleri

G- Travmatik engeller

1. Uzuv kaybı,
2. Kırık kaynama yokluğu,
3. Yanlış kaynamış kırıklar,
4. Eklem sertliği,
5. Travmaya bağlı felçler ve kuvvet kayıpları,
6. Eklem kireçlenmesi.

H- Kalıtsal ilerleyici sinir hastalıkları

I- Cücelik

1.1.3. Spastik Engel

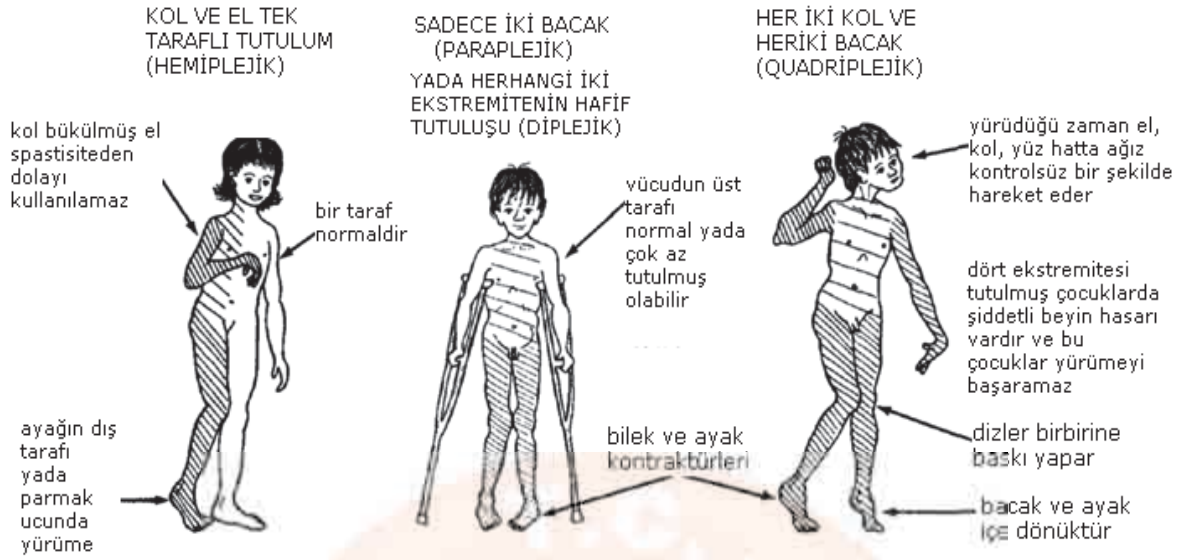
Spastik Çocuk, beyinde doğum öncesi, doğum veya doğum sonrası yaşamın ilk yıllarında kalıcı hasar meydana gelmiş, buna bağlı olarak başta hareket güçlüğü ve kaslarda spastisite dediğimiz sertlik görülen çocuklardır. Uluslararası dilde bu

tablo "Cerebral Palsy" olarak isimlendirilir. Sara (epilepsi), zeka problemleri ve zaman içerisinde iskelet problemleri sıklıkla tabloya eşlik eder. a spastikos (çekmek) kelimesinden gelir. Pasif kas gerilmesine direncin arttığı bir kas kıvamı sorunudur. Sanıldığı gibi aksine çok yaygın bir hastalıktır ve şimdiye kadar çeşitli branşlarca, çoğunlukla başarısız bir şekilde, tedavi edilmeye çalışılmıştır. Çağdaş tıbbın gelişmesi bu konuda da birçok yeniliğe olanak sağlamış ve beyin cerrahisi uzmanları her geçen gün bu hastalığın tedavisinde daha etkin olmaya başlamışlardır.

1.1.3.1. Spastik Çocukların Görülme Sıklığı;

Yapılan araştırmalarda, Spastik çocukların toplumlarında %0,2-1 arası değişik oranlarda görüldüğü bildirilmiştir. Toplumsal gelişmişlik düzeyi yükseldikçe, bu oran bir dereceye kadar azalmakta ise de, tıptaki gelişmeler ve riskli bebeklerin de yaşatılabilmesi nedeni ile bu oran daha aşağılara düşürülememektedir. Ülkemizde bu oranın %0,8 olduğu bildirilmiştir.

1.1.3.2. Spastik Çocuk Tipleri

vücudun sadece bir tarafında bozukluk olup bunlara hemiplejik tip de denir.

- Atetoid tip denilen bir başka formunda tablo, kol ve bacaklarda istemsiz, ani veya uzun süreli kasılmalar şeklindedir.
- Bir kısım çocuklarda ise denge ve hareketlerin koordinasyon bozukluğu ön planda olup bunlar ataksik olarak adlandırılırlar.

Spastik çocuklar, meydana gelen hareket bozukluğunun vücutta tuttuğu yere ve şekline göre çeşitli formlara ayrılırlar.

- En sık görülen tip, klasik spastik tip olup, bunlarda kollar ve bacaklar çeşitli derecelerde tutulur. Hafif formlarında hastaların sadece bacakları etkilenir. Bu çocuklar geç yürür ve yürürken daha çok ayak uçlarına basarlar, kolları daha serbesttir.
- Daha ağır formlarında bacakların üst kısmı ve kollar da olaya katılır, yürüyüş ya çok gecikir ya da hiç yürüyemezler.
- Ağır formlarında çocuk tamamen yatağa bağlı haldedir, oturması ve dönmesi dahi mümkün olamaz. Bunların bir kısmında

1.1.3.3. Spastik Çocuklarda Rehabilitasyonun Yeri;

Rehabilitasyonun genel amacı; doğuştan ya da sonradan hastalık, kaza, yaralanma gibi nedenlerle fiziki sağlığını çeşitli derecelerde kaybeden kişinin sağlığını yeniden kazandırmak veya geriye kalan fonksiyon ve yeteneklerini geliştirmek, fiziksel, psikolojik, sosyoekonomik ve meslek yönünden en yüksek kapasiteye ulaştırabilmektir. Spastik çocuklarda da kas-iskelet sisteminin devamlılığının sürdürülmesi, fonksiyonel bağımsızlığın artırılması, optimal hareket ve postürün geliştirilmesini sağlamak ana hedeflerdir, bu rehabilitasyon programına alınan çocukların gelişimi daha hızlı olmaktadır.

Hangi Yaşlardaki Çocuklar Rehabilitasyona Alınır?

Spastik çocuğa tanının erken konması ve tedaviye tanı konduğu zaman başlama başarıyı etkileyen en önemli faktörlerdir. Spastik çocuk tanısı genellikle 0 - 3 yaş arasında konduğundan bu yaş grubu başta olmak üzere her yaş grubundan çocuk tedaviye alınabilir.

1.1.4. Görme Engeli

Görme fonksiyonunu tamamen ya da kısmen yitirmiş çocuk, görme güçlüğü yaşamaktadır. Görme engelli kişi görme yetersizliğinden çok ağır derecede etkilenen görsel duyu ile alması gereken uyarıcılardan yoksun kalan kişidir.

Özel eğitim hizmetleri yönetmeliğinde görme engelliğinin tanımı şöyledir: Görme engelli, bütün düzeltmelere rağmen iki gözle görmesi 1/10 dan aşağı olan, eğitim öğretim çalışmalarında görme gücünden yararlanması mümkün olmayandır şeklinde tanımlanmaktadır. Az gören, bütün düzeltmelere rağmen iki gözle görmesi 1/10 ile 3/10 arasında olan ve özel bir takım araç ve yöntemler kullanmadan eğitim öğretim çalışmalarında görme gücünden yararlanması mümkün olmayanlardır şeklinde tanımlanmaktadır.

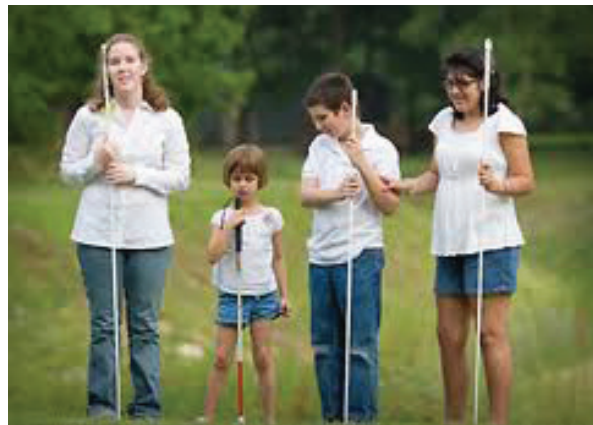
1.1.4.1. Görme Engelinin Nedenleri

Körlüğün ve diğer görme yetersizliklerinin temel nedenleri arasında;

- Ateşli hastalıklar, kazalar, yaralanmalar, zehirlenmeler, tümörler, genel hastalıklar ve doğum öncesi nedenlerden birisi olan kalıtım sayılabilir.
- Körlüğün öncelikli ve yaygın nedenleri arasında kalıtsal nedenler gelmektedir. Katarakt, görme siniri atrofisi, albinizm körlüğe yol açan nedenler arasında önemli olanları olup değişik yaşlarda ortaya çıkmaktadır.
- Hastalıklar ve kazalar da körlük nedenleri arasındadır. Şimdiye değin sözü edilen hastalık ve durumlar dışında başka hastalık ve etmenler sonucunda göz küresi, saydam tabaka (kornea), mercek, göz sıvısı, retina ve görme siniri etkilenecek olursa, önemli görme yetersizlikleri ya da körlük ortaya çıkabilir. Bu hastalıklar arasında yaygın olanları şeker, frengi ve glokom sayılabilir.

Diğer bir durum da rubella-alman kızamığıdır. Anne hamileliğinin ilk aylarında rubelladan etkilendiğinde, çocukta görme yetersizliği ile birlikte işitme yetersizliği, zihinsel yetersizlikler ve diğer yetersizlikler birlikte ortaya çıkabilir.

Görme engelinin nedenlerini doğum öncesi, doğum anı ve doğum sonrası olarak üç ana başlık altında toplayabiliriz.

1.1.4.2. Görme Engeli Olan Çocukların Özellikleri;

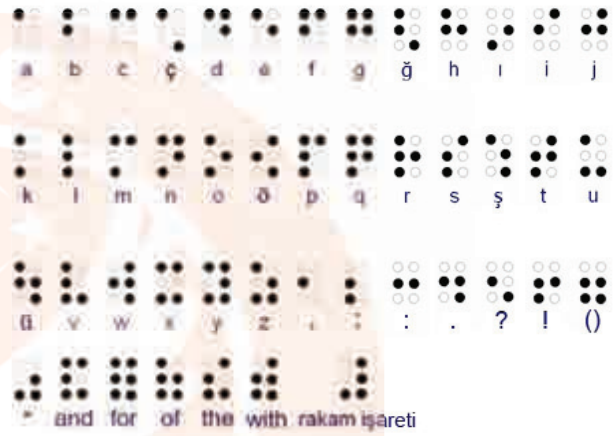

Eğitsel açıdan kör, eğitimde dokunsal ve işitsel materyallere ihtiyaç duyan kişidir. Bu tanım ilk olarak okumayı akla getirmektedir.

Eğitsel açıdan kör olarak tanımlanan birey, okuma için kabartma alfabe ya da konuşan kitaplara ihtiyaç duyar. Görme duyusunu öğrenme amacıyla kullanamaz. Eğitsel açıdan az gören, görme duyusunu öğrenme amacıyla kullanabilen kişidir.

KABARTMA YAZI

Az gören bireyler görme potansiyellerini en üst düzeyde kullanabilmek için gözlük, büyüteç gibi araç gereçlere, büyük puntolu yazı, aydınlatma, zıtlık gibi materyal ve çevre düzenlemelerine gerek duyarlar.

1.1.5. İşitme Engeli

İşitme Kaybı: Bireyin işitme duyarlılığının onun gelişim, uyum özellikle de iletişimdeki görevlerini yeterince yerine getirememesi halidir.

İşitme Engeli: Bir bireyin işitme eşik düzeyinin, herhangi bir frekansta odyogram üzerindeki sıfır eşiğinden belirli derecede sapması bir işitme kaybı gösterir.

İşitme testi sonucunda belli bir bireyin aldığı sonuçlar kabul edilen normal işitme eşiklerinden belirli derecede farklı olup, bu kaybın derecesi bireyin dil edinmesine ve eğitimine engelleyici derecede ise işitme engelinin varlığından söz edilir.

İşitme Engelliler: İşitme engelinden dolayı özel eğitimi gerektiren kişiler işitme engellilerdir.

1.1.5.1. Erken Tanının Önemi;

- Engelin erken tanınması işitme engelli çocuğun psikolojik, sosyal, zihinsel gelişimi yönünden çok önemlidir.
- Çocuğun iletişim becerileri artar, sosyal uyumu gelişir.
- Ailenin çocuğun durumundan bir an önce haberdar olup, buna uyum sağlamasına yardımcı olur.
- Çocuğun eğitiminde kolaylık sağlar.
- Sağaltım açısından avantaj sağlar.
- İşitme cihazları erken takılır.
- Tedavide kolaylık sağlar.

1.1.5.2. İşitme Engelinin Nedenleri;

İşitme engeli vakalarının %95'inin doğum öncesinde, doğumda veya çocuk dili kazanmadan önce, %5'inin ise çocuk dili kazandıktan sonra oluştuğu bilinmektedir.

İşitme engelinin nedenlerini doğum öncesi, doğum anı ve doğum sonrası olarak sınıflandırabiliriz.

1.1.5.3. İşitme Kaybının Nedenlerini Bilmenin Yararları;

- Engelin oluş zamanı hakkında bilgi verir.
- Başka engeller getirip getirmediği hakkında ipucu verir.
- Nedenin doğru olarak değerlendirilmesi sorunun medikal ve eğitsel alanlarda ortaklaşa olarak gerekli olan işlemlerin yapılmasına temel oluşturur.

1.1.5.4. Çocuklarda İşitmezlik Yaratın Risk Faktörleri;

- Çocuğun ailesinde işitme engelli olması.
- Annenin hamilelikte kızamıkçık olması.
- Annenin hamilelikte ya da doğum sırasında geçirdiği enfeksiyonlar.
- Hamilelikte zehirlenme ya da toksik ilaç kullanımı.
- KBB'de formasyon bozukluğu, kulak kepçesi ya da kulak kanalına ilişkin anormallikler.
- Bebeğin 1500 gr'dan az doğmuş olması.
- Yüksek düzerde billirubin seviyesinin olması.
- Doğum sonrası sarılık nedeniyle kan değişimi.
- Yeni doğanda toksik ilaç kullanımı.
- Doğum sırasında ya da sonrasında ciddi solunum güçlüğü ya da solunum kaybı geçirmesi.

NOT: Bu kategorideki çocuklar odyolojik değerlendirmeye alınmalı ve doğumdan itibaren 2 ay içerisinde ve bazı durumlarda doğuştan olmayıp sonradan ortaya çıkabileceği düşünülerek periyodik aralıklarla çocuk izlenmelidir.

1.1.5.5. İşitme Engelli Çocukların Dil Gelişimini Engelleyen Faktörler;

- İşitme kaybının derecesi.
- Erken tanı, Çocuğun eğitimi, ailenin eğitimi ve çocuğun eğitime uyması.
- Engelin oluş zamanı. (dil öncesi, dil sonrası)
- Ailenin eğitim alması.
- Eğitim ortamının akustik olarak düzenlenmesi (sesin yalıtılması).
- Uygun ve doğru eğitim yaklaşımlarının kullanılması (gerek sınıf gerekse ev ortamında).
- Odyogram konfigürasyonu (yapılan ölçümlere göre konuşma seslerini alıp almadığı).
- İşitme cihazının takılma yaşı.
- Eğitime başlama yaşı.
- Kaybın tanındığı yaş.

BUNLARI UNUTMAYINIZ !!!

- İşitme engelli çocukların çoğu normal zekaya sahiptir. İşitme güçlüğü zeka gelişimine değil öğrenme güçlüğüne sebep olur.
- İşitme engeli sözel dil edinimini etkiler.
- İşitme kayıpları erken tanılanabilir ve teşhis edilebilirse, tıbbi önlemler ve eğitsel hizmetler sağlanabilir.

1.1.5.6. İşitme Engelli Çocuğu Olan Ailelerin İzlemesi Gereken Süreç;

İşitme engelli çocuğu olan aileler hastanelerden işitme engeliyle ilgili aldıkları raporla oturdukları yere en yakın Rehberlik ve Araştırma Merkezlerine başvururlar. Rehberlik ve Araştırma Merkezinde işitme engelli çocukların eğitsel durumlarıyla ilgili olarak inceleme raporları düzenlenmektedir. Rehberlik ve Araştırma Merkezince gerekli

bilgiler düzenlenerek yerleştirme için İl/İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne gönderilmektedir. Yerleştirme İlköğretim ve Özel Eğitim Yönetmeliklerine göre yürütülmektedir. Okul yönetimlerinin bu konudaki tutumları İl/İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne takip edilmektedir.

1.1.6. SÜREĞEN HASTALIKLAR

Süreğen hastalıklar doğuştan veya sonradan herhangi bir nedenle oluşan, bireyin sürekli bakım ve tedavisini gerektiren ve hastalığı nedeniyle eğitim, mesleki ve sosyal uyumun olumsuz etkilendiği durumlardır.

Süreğen hastalıklar başlığı çok geniş bir grup hastalığı kapsamakla birlikte bu kitapta sadece toplumumuzda sık karşılaşılan bir grup hastalığa yer verilebilmiştir. Bu kitapta, süreğen hastalığı olan bireyler ve ailelerine bilgi verilmesi, rehber olması amacıyla oluşturulmuştur. İsteğimiz her şeyden önce sağlığın korunması, hastalıkların önlenmesi veya hastalık oluşmuşsa ideal şekilde tedavi edilebilmesidir.

1.1.6.1. Süreğen Metabolik Hastalıklar;

A-Şeker Hastalığı (Diyabet)

B-Guatr Hastalığı

C-Fenilketonüri

1.1.6.2. Süreğen Kas İskelet Sistemi Hastalıkları

Kas-İskelet Sisteminde Sık Görülen Hastalıklar;

A-İnşamatuar Artritler

B- Juvenil Romatoid Artrit (JRA)

C- Romatoid Artrit

D- Ankilozan Spondilit

E- Miyopatiler

F- Müsküler Distrofiler

G- Osteoporoz (Kemik Erimesi)

1.1.6.3. Süreğen Nörolojik Hastalıklar;

A- Çocuklarda Görülen Süreğen Nörolojik Hastalıklar

1-Epilepsi

2-Serebral Palsi (SP)

3-Spina Bifida

4-Doğumsal Brakial Pleksus Yaralanmaları

B-Yetişkinlerde Görülen Süreğen Nörolojik Hastalıklar;

- 1-Multiple Skleroz (MS)
- 2-Parkinson
- 3-Hemipleji (Serebro Vasküler Olay)

1.1.6.4.Süreğen Kan Hastalıkları ; Kansızlık (anemi)

1.1.6.5. Hipertansiyon (Yüksek Tansiyon)

1.1.6.6. Süreğen Kalp Hastalıkları;

- A-Çocuklarda Görülen Kalp Hastalıkları
- B-Yetişkinlerde Görülen Kalp Hastalıkları

1.1.6.7. Süreğen Onkolojik Hastalıklar (Kanserler);

1.1.6.8. Süreğen Solunum Hastalıkları;

Süreğen solunum hastalıkları, akciğerler ve havayollarında devamlılık gösteren hastalıklardır.

- A- Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı (KOA)
- B- Kistik Fibrozis
- C- Astım

1.1.6.9. Diğer Süreğen Hastalıklar;

- A- Bulaşıcı Sarılık
- B- AIDS ve HIV

2. YÖNTEM

Hatay İli Valiliğinin 25.05.2010 tarihli yazısı ile 25.05.2010- 30.11.2010 tarihleri arasında Hatay İl sınırları içinde gerçekleştirilen çalışmada kullanılan veri toplama araçları, örneklem ve çalışma sürecinde iş birliği içerisinde çalışılan kurum ve kuruluşlarla ilgili bilgi verilmektedir.

2.1. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Sağlıklı bir Hatay İli 2010 Yılı Engelli Envanteri'nin oluşturulabilmesi için bütüncül bir bakış açısı benimsenmiş ve çok yönlü bilgi edinebilmek amacı ile farklı veri toplama araçları kullanılmıştır. Bu çalışmada ilimizde yaşayan özel gereksinimli bireyleri ve sahip oldukları yetersizlik tiplerini belirlemek üzere aşağıdaki araçlar kullanılmıştır:

- Engelli Envanteri Formu,
- Engelliler İdaresi Başkanlığı engelli Kimliği Oluşturma Formu
- SHÇEK il müdürlüğü engelli bakım kayıtları.

Bu bilgilere ek olarak ilde son 5 yıl içinde hastaneler tarafından düzenlenen engelli sağlık kurulu rapor bilgileri de incelenmiştir.

2.2. ÖRNEKLEME

Bu çalışmanın örneklem grubunu Hatay İl'inde yaşayan %20 ve üstü engelli sağlık kurulu raporu olan bireyler oluşturmuştur.

Örneklem grubuna ulaşılması ve veri toplama araçlarının kullanılmasında ildeki pek çok farklı kurumla işbirliği içerisinde çalışılmıştır.

Bunlar sırasıyla;

- Kaymakamlıklar,
- Defterdarlık,
- Mal Müdürlükleri,
- SGK (2022 Sayılı yasadan yararlanmakta olan bireylerin kayıtları),
- Devlet Hastaneleri ile MKÜ Araştırma Hastanesi,

- Milli Eğitim Müdürlüğü,
- İŞKUR İl Müdürlüğü,
- Türkiye İstatistik Kurumu Hatay Bölge Müdürlüğü,
- Belediyeler ve Muhtarlıklardır.

3. BULGULAR

Bu bölüm Hatay ili'nde yaşayan özel gereksinimli birey sayısı ve bu bireylerin sahip olduğu yetersizlik tiplerinin bir profilinin ortaya çıkarılması amacıyla hazırlanan çalışmada yukarıda sözü edilen veri toplama araçları ile elde edilen veriler analiz edildikten sonra elde edilen bulguları sunmaktadır.

Sunulan bulgular Milli Eğitim Müdürlüğü, SGK, İŞKUR gibi devlet kurumları kadar, engellilik konusunda çalışan STK'lar ve araştırmacılar için de büyük önem taşımaktadır. Aşağıdaki bölümde veri analizi sonuçları paylaşılmaktadır.

3.1. ÇALIŞMA SONUÇLARI

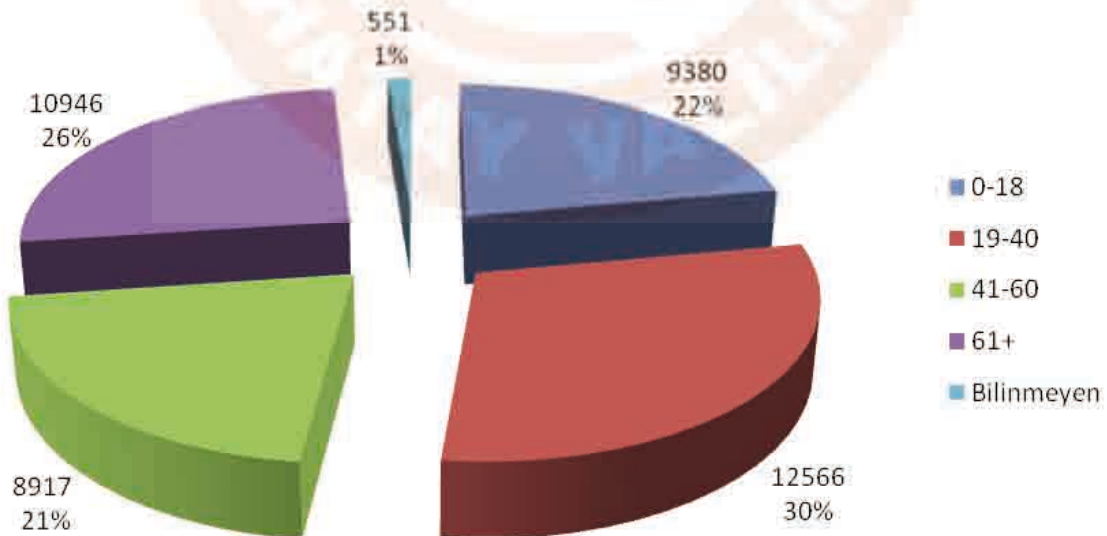
Çalışma kapsamında ulaşılabilen engelli birey sayısının il nüfusu içindeki oranı %2,92'dir. Buna göre ilimizdeki engellilerin yaş dağılımı, takip eden tablodaki gibi özetlenebilir.

Tablo 1: Hatay ilindeki Engellilerin Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

Yaş Grubu	(%)
0-18	22,14
19-40	29,66
41-60	21,36
61+	26,84
Toplam	100,00

Aşağıdaki grafikte Hatay ilinde yaşayan engelli bireylerin sayılarının yaş grubuna göre dağılımı gösterilmektedir.

Grafik 1: Hatay ilindeki Engellilerin Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

TÜİK (2002) istatistiklerine göre ülkemizdeki engelli oranı %12,29'dur. Oysa yapılan envanter çalışması sonuçları Hatay İli'nde bu sayının %2,92 olduğunu göstermektedir. Aradaki bu büyük fark ilimizdeki engelli sayısının az olmasından değil veri toplama sürecinde izlenen yol ve ilimizdeki sosyal-kültürel yapıdan kaynaklanıyor olabilir. Örneklem seçiminin açıklandığı bölümde

de ifade edildiği üzere bu araştırmaya yalnızca hastanelerden %20 ve üstü engelli raporu alan bireyler ve alan çalışmalarımızda tespit edilen engelliler dahil edilmiştir. Ancak ilimizde bu kapsam dışında kalan pek çok engelli birey vardır. Üstelik çok sayıda henüz tanı konmamış veya rapor almamış olan engelli vatandaşlarımızın da var olduğu bilinmektedir.

Tablo 2: Engelli Bireylerin İlçelere Göre Dağılımı

İlçe Adı	Nüfus	Engelli Birey Sayısı	İl Nüfusu İçinde Engellilerin Oranı (%)	İlçe Nüfusu İçinde Engellilerin Oranı (%)
ANTAKYA	461.477	14.653	0,99	3,18
İSKENDERUN	331.697	7.693	0,52	2,32
DÖRTYOL	147.629	3.841	0,26	2,60
SAMANDAĞ	129.644	3.208	0,22	2,47
KIRIKHAN	103.922	2.926	0,20	2,82
REYHANLI	86.660	2.701	0,18	3,12
ALTINÖZÜ	60.591	1.978	0,13	3,26
HASSA	54.287	2.153	0,15	3,97
ERZİN	39.946	1.059	0,07	2,65
BELEN	28.950	701	0,05	2,42
YAYLADAĞI	22.529	963	0,07	4,27
KUMLU	13.239	484	0,03	3,66
TOPLAM	1.480.571	42.360		

İlçelerdeki engelli sayısının il nüfusuna oranına bakıldığında; Yayladağı %4,27 ile engellilik oranı en yüksek olan ilçedir.

Bir diğer engellilik oranı yüksek olan ilçe ise Hassa'dır. İlçedeki engelli oranının nüfusa oranı %3,97'dir.

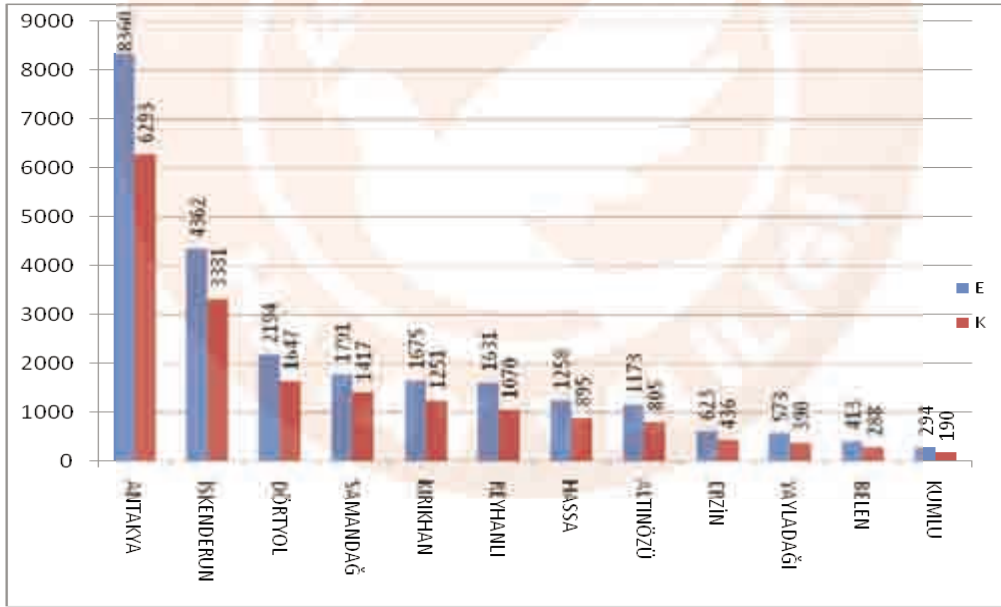
Yayladağı ve Hassa İlçeleri nüfus oranına göre en fazla engelli oranına sahip olan

ilçeler olarak görülmektedir. Bu ilçelerimizde engelli oranının yüksek olmasının gerekçeleri konusunda bir araştırma yapılabileceği düşünülmektedir.

İskenderun'da %2,32 ile en düşük engellilik oranına sahiptir.

Tablo 3: Engellilerin İlçelere ve Cinsiyete Göre Dağılımı

İlçe Adı	Erkek		Kadın		Toplam
	Sayı	(%)	Sayı	(%)	
Antakya	8.360	57,05	6.293	42,95	14.653
İskenderun	4.362	56,70	3.331	43,30	7.693
Dört Yol	2.194	57,12	1.647	42,88	3.841
Samandağ	1.791	55,83	1.417	44,17	3.208
Kırıkhan	1.675	57,25	1.251	42,75	2.926
Reyhanlı	1.631	60,39	1.070	39,61	2.701
Altınözü	1.173	59,30	805	40,70	1.978
Hassa	1.258	58,43	895	41,57	2.153
Erzin	623	58,83	436	41,17	1.059
Belen	413	58,92	288	41,08	701
Yayladağı	573	59,50	390	40,50	963
Kumlu	294	60,74	190	39,26	484
İl Toplamı	24.347	57,48	18.013	42,52	42.360

Grafik 2: Engellilerin İlçelere ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Yayladağı'nda 390 kadın 573 erkek engellinin olduğu görülmektedir.

Samandağ'da ise bu oran daha da yükselmektedir. İlçede 1.417 kadın ve 1.791 erkek engelli vardır.

Reyhanlı'da da benzer bir oran söz konusudur. İlçede 1.070 kadın ve 1.631 erkek engelli mevcuttur.

Kumlu' da 190 kadın 294 erkek yer alırken; Kırıkhan'da 1.675 erkek ve 1.251 kadın engelli mevcuttur.

İskenderun, Hatay ilinin engelli oranı yüksek ilçelerinden birisidir. İlçede 3.331 kadın ve 4.362 erkek engelli mevcuttur.

Hassa'da ise engelli sayısı kadınlarda 895 erkeklerde ise 1.258'dir.

Erzin'de 436 kadın ve 623 erkek engelli bulunmaktadır.

Dörtüyl'de 2.194 erkek engelli varken buna karşın kadın engellilerin sayısı 1.647'dir.

Engelli sayısının en az olduğu ilçelerden birisi de Belen'dir. İlçede 413 erkek ve 288 kadın engelli vardır.

Hatay ilindeki engellilik oranı en yüksek ilçe Antakya'dır. İlçede 8.360 erkek ve 6.293 kadın engelli mevcuttur.

Son ilçe olan Altınözü'nde ise 805 kadın ve 1.173 erkek engelli mevcuttur.

İldeki engelli bireylerin cinsiyetlerine göre oranlarına baktığımızda %57,48 erkek ve %42,52 oranında da kadın engelli olduğu görülmektedir.

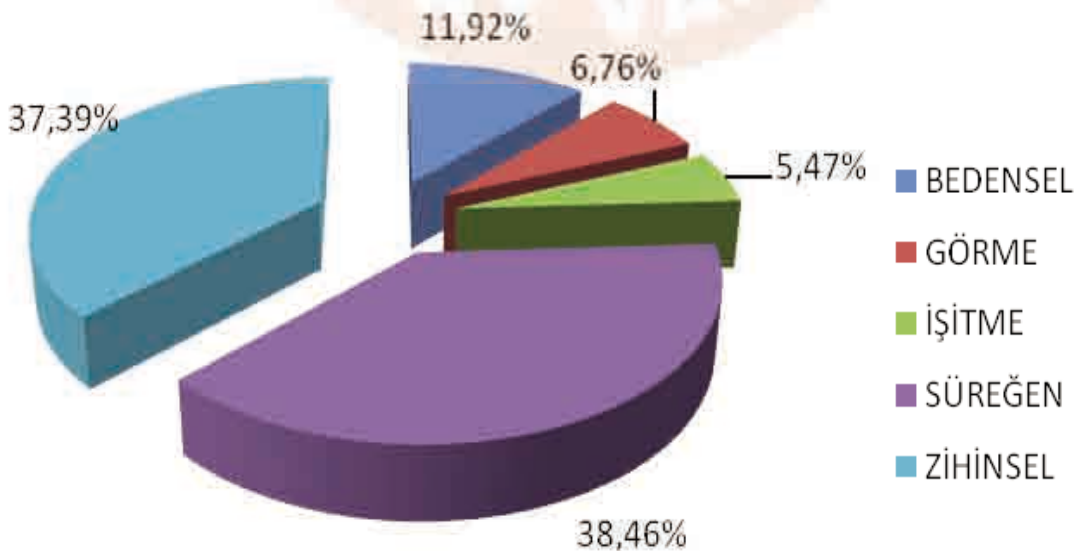
Elde edilen bilgilere göre; %38,46 oran ile süregen hastalıklar (kronik böbrek yetmezliği, kalp rahatsızlığı, diyabet, anemi vs.) en sık rastlanan özel gereksinim grubunu oluşturmaktadır. Bu veri özel gereksinimi olan bireyler ile çalışan kurum ve kuruluşlara 3 önemli mesaj vermektedir:

İlimizde;

1. Sağlık taramaları daha iyi yapılmalı,

2. Kronik hastalıklar için risk altında olan grupları gözlem altında tutulmalıdır. Örneğin: Talasemi (Akdeniz Anemisi), FMF (Ailevi Akdeniz Ateşi) vb hastalıklara bölgemizde sıkça rastlanmaktadır.

Grafik 3: İldeki Engel Türlerinin Dağılımı

3. Erken teşhis ve tedavinin yoğunlaştırılması.

Zihinsel engellilerin ise %37,39 oran ile ikinci engel grubunu oluşturduğu görülmektedir.

Aslında toplumda en sık rastlanan engeller özgül öğrenme bozuklukları, duyu davranış bozuklukları, dil-konuşma bozuklukları olmasına rağmen, yapılan envanter çalışmasında Hatay ilinde en çok rastlanan engel grubu süregen hastalıklar olmuştur. Bu durumun toplumsal yapıdan ve sağlık sistemindeki bazı uygulamalardan kaynaklanmış olabileceği düşünülmektedir.

Örneğin, pek çok aile konuşma bozukluğu olan, kekeleyen ya da (r) harfini söyleyemeyen çocuğunun özel eğitim alması gerektiğini düşünmemekte ve çocuklar bu sebeple tanı almamaktadır. Bu durum bazı özel gereksinim tiplerinin istatistiklere yansımamasına sebep olmaktadır.

Verileri elde ederken spastik ve ortopedik engelliler bedensel engelliler içerisinde değerlendirilmiştir. Süregen engellilerin oranı %38,46 ile ilk sırada olup %37,39 ile Zihinsel engelliler takip etmektedir. Bedensel engelliler %11,92 oran ile üçüncü sırada yer almaktadır. Ardından %6,76 ile görme ve %5,47 ile işitme engelliler gelmektedir.

Tablo 4: Engel Türlerinin İlçelere Göre Dağılımı

İlçe Adı		Bedensel	Görme	İşitme	Ortopedik	Süreğen	Spastik	Zihinsel	Toplam
Antakya	Sayı	541	960	774	1217	6.078	24	5.654	15.248
	(%)	3,55	6,30	5,08	7,98	39,86	0,16	37,08	100,00
İskenderun	Sayı	250	564	427	659	3.342	39	2.695	7.976
	(%)	3,13	7,07	5,35	8,26	41,90	0,49	33,79	100,00
Dörtöyöl	Sayı	158	238	221	310	1.569	5	1.496	3.997
	(%)	3,95	5,95	5,53	7,76	39,25	0,13	37,43	100,00
Samandağ	Sayı	116	222	193	264	1.329	4	1.221	3.349
	(%)	3,46	6,63	5,76	7,88	39,68	0,12	36,46	100,00
Kırıkhan	Sayı	116	219	148	202	1.282	10	1.090	3.067
	(%)	3,78	7,14	4,83	6,59	41,80	0,33	35,54	100,00
Reyhanlı	Sayı	89	185	163	221	115	3	964	1.740
	(%)	5,11	10,63	9,37	12,70	6,61	0,17	55,40	100,00
Altınözü	Sayı	52	141	130	142	832	0	784	2.081
	(%)	2,50	6,78	6,25	6,82	39,98	0	37,67	100,00
Hassa	Sayı	73	137	125	172	886	14	844	2.251
	(%)	3,24	6,09	5,55	7,64	39,36	0,62	37,49	100,00
Erzin	Sayı	43	76	54	86	462	16	363	1.100
	(%)	3,91	6,91	4,91	7,82	42,00	1,45	33,00	100,00
Belen	Sayı	24	52	36	51	282	2	269	716
	(%)	3,35	7,26	5,03	7,12	39,39	0,28	37,57	100,00
Yayladağı	Sayı	31	67	42	99	39	4	383	665
	(%)	4,66	10,08	6,32	14,89	5,86	0,60	57,59	100,00
Kumlu	Sayı	11	26	21	40	205	3	201	507
	(%)	2,17	5,13	4,14	7,89	40,43	0,59	39,64	100,00
İl Toplamı		1.504	2.887	2.334	3.463	16.421	124	15.964	42.697

Not. Bir kişinin birden fazla engeli olabildiği için il toplam değeri, önceki toplam ile uyuşmamaktadır.

Elde edilen verilere göre; il genelindeki engel grubu dağılımı ile ilçelerdeki engel grubu dağılımının benzerlik gösterdiği görülmektedir.

Ancak; Reyhanlı ve Yayladağı ilçeleri'ndeki zihinsel engelliler ilk sırada, bedensel engelliler ikinci sırada, görme engelliler ise üçüncü sırada yer almaktadır.

Bu duruma eğitim düzeyinin düşük olması, akraba evliliği, sağlık kuruluşlarına ulaşmadaki güçlükler ve sosyo - ekonomik gelişmişlik düzeyi etken olduğu düşünülmektedir.

İlçelerdeki engelli türlerine bakıldığında; Altınözü'nde 52 bedensel, 141 görme,

130 işitme, 142 ortopedik, 832 süreğen ve 784 zihinsel engelli olduğu görülmektedir. Toplamda ise 2.081 engelli birey bulunmaktadır. Engelliliğin en fazla olduğu ilçelerden biri olan Antakya'da 541 bedensel, 960 görme, 774 işitme, 1 217 ortopedik, 6.078 süreğen, 24 spastik ve 5.654 de zihinsel engelli bulunmaktadır. Toplamda ise 15.248 engelli birey bulunmaktadır.

Belen'de ise; 24 bedensel, 52 görme, 36 işitme, 51 ortopedik, 282 süreğen, 2 spastik ve 269 zihinsel engelli bulunmaktadır. Toplamda ise 716 engelli birey bulunmaktadır.

Dörtyol'da, 158 bedensel, 238 görme, 221 işitme, 310 ortopedik, 1.569 süreğen, 5 spastik ve 1.496 zihinsel engelli olmak üzere toplam 3.997 engelli birey bulunmaktadır.

Erzin'de 43 bedensel, 76 görme, 54 işitme, 86 ortopedik, 462 süreğen, 16 spastik ve 363 zihinsel engelli olmak üzere toplam 1.100 engelli birey vardır.

Hassa'da, 73 bedensel, 137 görme, 125 işitme, 172 ortopedik, 886 süreğen, 14 spastik ve 844 zihinsel engelli olmak üzere toplam 2.251 engelli bulunmaktadır.

İskenderun'da, 250 bedensel, 564 görme, 427 işitme, 659 ortopedik, 3.342 süreğen, 39 spastik ve 2.695 zihinsel engelli olmak üzere toplam 7.976 engelli birey bulunmaktadır.

Kırıkhan'da 116 bedensel, 219 görme, 148 işitme, 202 ortopedik, 1.282 süreğen, 10

spastik ve 1.090 zihinsel engelli olmak üzere toplam 3.067 engelli birey vardır.

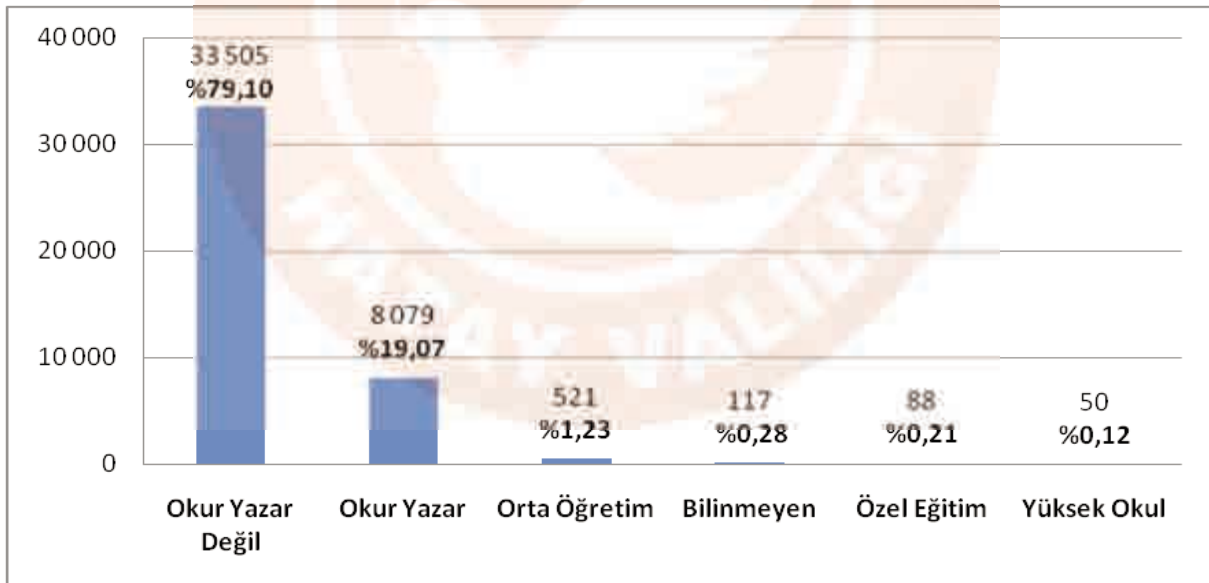
Kumlu' da, 11 bedensel, 26 görme, 21 işitme, 40 ortopedik, 205 süreğen, 3 spastik ve 201 zihinsel engelli olmak üzere toplam 507 engelli birey bulunmaktadır.

Reyhanlı'da, 89 bedensel, 185 görme, 163 işitme, 221 ortopedik, 115 süreğen, 3 spastik ve 964 zihinsel engelli olmak üzere toplam 1.740 engelli birey bulunmaktadır.

Samandağ'ında, 116 bedensel, 222 görme, 193 işitme, 264 ortopedik, 1.329 süreğen, 4 spastik ve 1.221 zihinsel engelli olmak üzere toplam 3.349 engelli birey vardır.

Yayladağı'nda ise, 31 bedensel, 67 görme, 42 işitme, 99 ortopedik, 39 süreğen, 4 spastik ve 383 zihinsel engelli olmak üzere toplam 665 engelli bulunmaktadır.

Grafik 4. Hatay İlindeki Engelli Bireylerin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı

Hatay ilinde bulunan engellilerin okuryazarlık oranlarının oldukça düşük olduğu göze çarpmaktadır.

Elde edilen verilere göre İldeki engellilerin yalnızca %21'i okuryazardır. Okuryazar olanların sayısı 8.079 iken olmayanların sayısı 33.505'dir.

Ortaöğretim mezunlarının sayısı 521, özel eğitim almış olanların sayısı 88, yüksek okul mezunu olanların sayısı ise 50'dir.

Bu ürkütücü sonuç okuryazarlık oranının artırılması için ilgili kurum ve kuruluşların bu alanda çalışmalarını yoğunlaştırmaları gerektiğini gözler önüne sermektedir.

Tablo 5. Engellilerin Yaş Grupları, Eğitim ve Engellilik Türlerine Göre Dağılımı

HATAY	Okur Yazar	Okur Yazar Değil	Ortaöğretim	Özel Eğitim	Yüksek Okul	Toplam
0-18	3.062	6.415	142	50	1	9.670
Bedensel	330	528	12	10	-	
Zihinsel	1.294	2.843	73	18	1	
Görme	171	357	7	3	-	
İşitme	189	407	9	1	-	
Süreğen	1.069	2.244	41	18	-	
Spastik	9	36	-	-	-	
19-40	2.577	10.079	290	19	37	13.002
Bedensel	300	1.328	32	1	1	
Zihinsel	813	3.406	83	10	17	
Görme	159	726	20	-	3	
İşitme	149	461	21	1	3	
Süreğen	1.144	4.149	131	7	11	
Spastik	12	9	3	-	2	
41-60	1.342	7.790	72	16	21	9.241
Bedensel	194	882	13	2	2	
Zihinsel	399	2.598	18	4	2	
Görme	114	503	3	-	1	
İşitme	83	330	3	1	10	
Süreğen	543	3.467	35	9	4	
Spastik	9	10	-	-	2	
Toplam	6.981	24.284	504	85	59	31.913
61+						10.447
İl Toplamı						42.360

3.1.1.Engellilerin İlçe Bazında Analizi

ALTINÖZÜ

Altınözü İlçesindeki Engellilerin Yaş Grupları, Eğitim ve Engellilik Türlerine Göre Dağılımı

ALTINÖZÜ	Okur Yazar	Okur Yazar Değil	Ortaöğretim	Özel Eğitim	Toplam
İlçe Toplamı	393	1.114	9	2	1.518
0-18	182	317	2	1	502
BEDENSEL	15	21	1	-	
ZİHİNSEL	75	162	-	1	
GÖRME	8	12	-	-	
İŞİTME	13	23	-	-	
SÜREĞEN	71	99	1	-	
19-40	132	476	7	1	616
BEDENSEL	10	64	1	-	
ZİHİNSEL	43	156	4	-	
GÖRME	7	32	-	-	
İŞİTME	4	32	-	-	
SÜREĞEN	68	192	2	1	
41-60	79	321	-	-	400
BEDENSEL	8	31	-	-	
ZİHİNSEL	27	104	-	-	
GÖRME	7	29	-	-	
İŞİTME	6	11	-	-	
SÜREĞEN	31	146	-	-	

ALTINÖZÜ İLÇESİ BELDELERİNİN ENGELLİLER ANALİZİ

Altınözü -Altınkaya Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
BEDENSEL	Okur Yazar	1	-	-	-	1
	Okur Yazar Değil	-	1	-	2	3
GÖRME	Okur Yazar	-	-	1	-	1
	Okur Yazar Değil	-	1	-	3	4
İŞİTME	Okur Yazar	1	-	-	1	2
	Okur Yazar Değil	-	1	-	-	1
SÜREĞEN	Okur Yazar	3	1	-	-	4
	Okur Yazar Değil	3	5	1	5	14
ZİHİNSEL	Okur Yazar	3	2	-	4	9
	Okur Yazar Değil	1	6	4	6	17
Toplam		12	17	6	21	56

Altınözü -Yığıtyolu Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
GÖRME	Okur Yazar Değil	-	1	1	-	2
SÜREĞEN	Okur Yazar	1	1	4	1	7
	Okur Yazar Değil	1	-	4	2	7
ZİHİNSEL	Okur Yazar	-	2	1	-	3
	Okur Yazar Değil	3	-	-	3	6
BEDENSEL	Okur Yazar Değil	-	-	1	-	1
Toplam		5	4	11	6	26

Altınözü -Hacıpaşa Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
GÖRME	Okur Yazar	-	-	-	1	1
	Okur Yazar Değil	-	-	-	2	2
İŞİTME	Okur Yazar	1	-	-	-	1
	Okur Yazar Değil	-	1	-	-	1
BEDENSEL	Okur Yazar	1	-	-	-	1
	Okur Yazar Değil	-	1	1	3	5
SÜREĞEN	Okur Yazar	1	3	1	2	7
	Okur Yazar Değil	1	8	4	5	18
ZİHİNSEL	Okur Yazar	4	2	-	-	6
	Okur Yazar Değil	2	1	5	7	15
Toplam		10	16	11	20	57

ANTAKYA

Antakya İlçesindeki Engellilerin Yaş Grupları, Eğitim ve Engellilik Türlerine Göre Dağılımı

ANTAKYA	Okur Yazar	Okur Yazar Değil	Ortaöğretim	Özel Eğitim	Yüksek Okul	Toplam
İlçe Toplamı	1.711	9.334	117	22	18	11.202
0-18	702	2.180	31	9	1	2.923
BEDENSEL	81	153	2	1	-	
ZİHİNSEL	307	961	16	3	1	
GÖRME	40	125	1	1	-	
İŞİTME	37	126	1	-	-	
SÜREĞEN	232	810	11	4	-	
SPASTİK	5	5	-	-	-	
19-40	676	4.179	74	7	16	4.952
BEDENSEL	75	548	9	1	1	
ZİHİNSEL	239	1548	23	4	10	
GÖRME	32	294	6	-	1	
İŞİTME	43	201	4	1	-	
SÜREĞEN	283	1587	32	1	2	
SPASTİK	4	1	-	-	2	
41-60	333	2.975	12	6	1	3.327
BEDENSEL	45	401	1	1	1	
ZİHİNSEL	112	779	5	1	-	
GÖRME	28	201	-	-	-	
İŞİTME	18	86	-	-	-	
SÜREĞEN	129	1.507	6	4	-	
SPASTİK	1	1	-	-	-	

ANTAKYA İLÇESİ BELDELERİNİN ENGELLİLER ANALİZİ

Antakya -Yeşilpınar Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
GÖRME	Okur Yazar Değil	1	1	1	-	3
İŞİTME	Okur Yazar Değil	-	1	-	1	2
BEDENSEL	Okur Yazar	1	-	-	-	1
	Okur Yazar Değil	-	-	2	2	4
SÜREĞEN	Okur Yazar Değil	1	3	3	5	12
ZİHİNSEL	Okur Yazar	-	1	-	1	2
	Okur Yazar Değil	2	3	1	7	13
Toplam		5	9	7	16	37

Antakya -Toygarlı Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
GÖRME	Okur Yazar	1	-	-	-	1
	Okur Yazar Değil	-	-	1	1	2
İŞİTME	Okur Yazar	-	2	-	1	3
	Okur Yazar Değil	-	3	-	-	3
BEDENSEL	Okur Yazar	1	2	-	4	7
	Okur Yazar Değil	3	2	1	3	9
SÜREĞEN	Okur Yazar	4	2	1	3	10
	Okur Yazar Değil	6	13	3	9	31
	Ortaöğretim	1	2	1	-	4
ZİHİNSEL	Okur Yazar	-	3	3	2	8
	Okur Yazar Değil	7	8	4	4	23
	Ortaöğretim	-	1	-	-	1
Toplam		23	38	14	27	102

Antakya -Şenköy Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
GÖRME	Okur Yazar	1	-	-	-	1
	Okur Yazar Değil	-	1	-	-	1
	Yüksek Okul	-	1	-	-	1
İŞİTME	Okur Yazar	1	-	-	-	1
	Okur Yazar Değil	-	1	-	-	1
BEDENSEL	Okur Yazar	-	1	1	1	3
	Okur Yazar Değil	-	2	-	-	2
	Özel Eğitim	1	-	-	-	1
SÜREĞEN	Okur Yazar	4	1	3	-	8
	Okur Yazar Değil	4	2	3	8	17
	Özel Eğitim	-	-	1	-	1
	Yüksek Okul	-	1	-	-	1
SPASTİK	Okur Yazar	-	1	-	-	1
	Yüksek Okul	-	1	-	-	1
ZİHİNSEL	Okur Yazar	4	3	4	1	12
	Okur Yazar Değil	2	4	1	1	8
	Özel Eğitim	1	-	-	-	1
Toplam		18	19	13	11	61

Antakya -Subaşı Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
BEDENSEL	Okur Yazar	-	1	-	-	1
	Okur Yazar Değil	1	1	2	1	5
GÖRME	Okur Yazar	1	1	-	1	3
	Okur Yazar Değil	-	-	2	1	3
	Ortaöğretim	-	1	-	-	1
İŞİTME	Okur Yazar	-	1	-	-	1
SÜREĞEN	Okur Yazar	-	-	1	-	1
	Okur Yazar Değil	3	1	4	6	14
ZİHİNSEL	Okur Yazar	3	-	-	-	3
	Okur Yazar Değil	-	6	-	2	8
	Ortaöğretim	-	-	1	-	1
Toplam		8	12	10	11	41

Antakya -Serinyol Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
GÖRME	Okur Yazar	-	1	1	1	3
	Okur Yazar Değil	1	2	3	1	7
İŞİTME	Okur Yazar	1	-	-	-	1
	Okur Yazar Değil	3	1	1	4	9
BEDENSEL	Okur Yazar	-	-	-	1	1
	Okur Yazar Değil	3	1	3	3	10
SÜREĞEN	Okur Yazar	2	1	3	1	7
	Okur Yazar Değil	15	11	16	17	59
	Ortaöğretim	1	-	2	-	3
SPASTİK	Okur Yazar	3	-	-	-	3
ZİHİNSEL	Okur Yazar	5	3	2	-	10
	Okur Yazar Değil	12	19	8	20	59
	Ortaöğretim	-	-	1	-	1
Toplam		46	39	40	48	173

Antakya -Ovakent Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
BEDENSEL	Okur Yazar	3	-	2	1	6
	Okur Yazar Değil	-	5	4	2	11
GÖRME	Okur Yazar	1	-	-	-	1
	Okur Yazar Değil	1	1	2	1	5
İŞİTME	Okur Yazar	-	1	2	-	3
	Okur Yazar Değil	-	-	2	-	2
SÜREĞEN	Okur Yazar	1	2	2	3	8
	Okur Yazar Değil	8	10	15	10	43
	Ortaöğretim	-	1	-	-	1
ZİHİNSEL	Okur Yazar	6	3	-	-	9
	Okur Yazar Değil	10	5	5	5	25
Toplam		30	28	34	22	114

Antakya -Odabaşı Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
BEDENSEL	Okur Yazar	-	-	1	-	1
	Okur Yazar Değil	1	1	6	4	12
GÖRME	Okur Yazar	1	-	1	-	2
	Okur Yazar Değil	-	3	2	2	7
	Ortaöğretim	1	-	-	-	1
İŞİTME	Okur Yazar Değil	-	1	1	-	2
	Okur Yazar Değil	-	-	-	1	1
SÜREĞEN	Okur Yazar	2	1	3	3	9
	Okur Yazar Değil	4	3	18	10	35
	Ortaöğretim	-	1	-	-	1
SPASTİK	Yüksek Okul	-	1	-	-	1
ZİHİNSEL	Okur Yazar	3	3	3	1	10
	Okur Yazar Değil	5	10	5	21	41
Toplam		17	24	40	42	123

Antakya -Narlıca Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
BEDENSEL	Okur Yazar	5	2	-	2	9
	Okur Yazar Değil	5	11	7	3	26
GÖRME	Okur Yazar	3	-	-	1	4
	Okur Yazar Değil	4	7	1	4	16
İŞİTME	Okur Yazar	2	1	-	-	3
	Okur Yazar Değil	4	3	3	2	12
SÜREĞEN	Okur Yazar	7	4	1	5	17
	Okur Yazar Değil	24	29	17	20	90
	Ortaöğretim	-	2	-	-	2
	Özel Eğitim	1	-	-	-	1
ZİHİNSEL	Okur Yazar	6	3	3	2	14
	Okur Yazar Değil	32	35	18	22	107
Toplam		93	97	50	61	301

Antakya -Maşuklu Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
BEDENSEL	Okur Yazar	1	1	1	-	3
	Okur Yazar Değil	-	1	-	1	2
GÖRME	Okur Yazar	-	-	1	-	1
	Okur Yazar Değil	1	3	-	-	4
İŞİTME	Okur Yazar	1	-	-	-	1
	Okur Yazar Değil	-	1	-	1	2
SÜREĞEN	Okur Yazar	3	3	4	1	11
	Okur Yazar Değil	7	4	6	5	22
ZİHİNSEL	Okur Yazar	2	4	-	1	7
	Okur Yazar Değil	2	3	2	4	11
	Ortaöğretim	3	2	-	-	5
Toplam		20	22	14	13	69

Antakya -Küçükdalyan Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
BEDENSEL	Okur Yazar	-	1	1	-	2
	Okur Yazar Değil	-	3	4	1	8
GÖRME	Okur Yazar Değil	-	3	1	1	5
İŞİTME	Okur Yazar Değil	-	1	-	-	1
SÜREĞEN	Okur Yazar	-	-	-	3	3
	Okur Yazar Değil	2	3	8	4	17
ZİHİNSEL	Okur Yazar	-	1	-	-	1
	Okur Yazar Değil	2	6	4	3	15
Toplam		4	18	18	12	52

Antakya -Kuzeytepe Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
BEDENSEL	Okur Yazar	1	-	-	-	1
	Okur Yazar Değil	2	6	3	4	15
	Ortaöğretim	-	1	-	-	1
GÖRME	Okur Yazar	-	-	1	1	2
	Okur Yazar Değil	-	6	-	2	8
İŞİTME	Okur Yazar	-	1	-	-	1
	Okur Yazar Değil	1	1	2	3	7
	Okur Yazar Değil	-	-	-	1	1
SÜREĞEN	Okur Yazar	2	7	3	2	14
	Okur Yazar Değil	7	19	16	9	51
ZİHİNSEL	Okur Yazar	7	8	4	-	19
	Okur Yazar Değil	7	13	4	16	40
	Ortaöğretim	-	2	1	-	3
Toplam		27	64	34	38	163

Antakya -Karaali Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
BEDENSEL	Okur Yazar	2	-	-	-	2
	Okur Yazar Değil	3	1	5	2	11
GÖRME	Okur Yazar	-	1	-	-	1
	Okur Yazar Değil	1	-	4	2	7
İŞİTME	Okur Yazar Değil	-	2	-	-	2
	Okur Yazar	-	1	1	2	4
SÜREĞEN	Okur Yazar Değil	5	6	5	11	27
	Ortaöğretim	-	1	-	-	1
ZİHİNSEL	Okur Yazar	1	1	2	1	5
	Okur Yazar Değil	4	9	6	9	28
Toplam		64	118	80	104	366

Antakya -Güzelburç Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
GÖRME	Okur Yazar	-	-	-	1	1
	Okur Yazar Değil	-	2	2	2	6
İŞİTME	Okur Yazar Değil	-	2	-	2	4
BEDENSEL	Okur Yazar	1	2	-	1	4
	Okur Yazar Değil	1	2	-	2	5
SÜREĞEN	Okur Yazar	3	1	1	2	7
	Okur Yazar Değil	8	9	9	8	34
ZİHİNSEL	Okur Yazar	6	1	1	1	9
	Okur Yazar Değil	5	5	4	3	17
	Özel Eğitim	1	-	-	-	1
Toplam		25	24	17	22	88

Antakya -Gümüşgöze Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
BEDENSEL	Okur Yazar Değil	-	3	4	2	9
GÖRME	Okur Yazar	-	-	1	-	1
	Okur Yazar Değil	-	1	-	1	2
İŞİTME	Okur Yazar Değil	-	1	-	1	2
SÜREĞEN	Okur Yazar	1	3	-	-	4
	Okur Yazar Değil	6	5	12	14	37
ZİHİNSEL	Okur Yazar	2	3	1	1	7
	Okur Yazar Değil	4	16	2	15	37
Toplam		13	32	20	34	99

Antakya -Ekinci Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
BEDENSEL	Okur Yazar	1	-	1	1	3
	Okur Yazar Değil	-	2	1	3	6
GÖRME	Okur Yazar	-	-	-	1	1
	Okur Yazar Değil	1	3	1	2	7
İŞİTME	Okur Yazar Değil	-	-	-	2	2
	Ortaöğretim	-	1	-	-	1
SÜREĞEN	Okur Yazar	3	-	2	-	5
	Okur Yazar Değil	9	10	8	7	34
ZİHİNSEL	Okur Yazar	1	-	-	3	4
	Okur Yazar Değil	6	12	2	8	28
Toplam		21	28	15	27	91

Antakya -Dursunlu Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
BEDENSEL	Okur Yazar	3	1	1	-	5
	Okur Yazar Değil	2	1	7	6	16
	Ortaöğretim	1	-	-	-	1
GÖRME	Okur Yazar	2	-	-	1	3
	Okur Yazar Değil	3	6	-	2	11
İŞİTME	Okur Yazar	1	-	-	-	1
	Okur Yazar Değil	-	4	-	1	5
SÜREĞEN	Okur Yazar	6	2	1	-	9
	Okur Yazar Değil	9	21	18	14	62
ZİHİNSEL	Okur Yazar	4	-	-	2	6
	Okur Yazar Değil	7	12	8	24	51
Toplam		38	47	35	50	170

Antakya -Çekmece Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
BEDENSEL	Okur Yazar	1	-	-	1	2
	Okur Yazar Değil	1	3	3	4	11
GÖRME	Okur Yazar	1	-	-	2	3
	Okur Yazar Değil	-	2	-	1	3
İŞİTME	Okur Yazar Değil	1	2	-	-	3
SÜREĞEN	Okur Yazar	1	-	-	4	5
	Okur Yazar Değil	4	14	18	7	43
ZİHİNSEL	Okur Yazar	4	1	-	1	6
	Okur Yazar Değil	5	10	4	14	33
Toplam		18	32	25	34	109

Antakya -Avsuyu Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
BEDENSEL	Okur Yazar	1	1	2	1	5
	Okur Yazar Değil	1	1	-	1	3
GÖRME	Okur Yazar	1	1	2	-	4
	Okur Yazar Değil	1	1	-	1	3
İŞİTME	Okur Yazar	-	2	-	4	6
	Okur Yazar Değil	-	2	-	4	6
SÜREĞEN	Okur Yazar	4	3	5	4	16
	Okur Yazar Değil	4	16	7	12	39
SPASTİK	Okur Yazar	-	1	-	-	1
ZİHİNSEL	Okur Yazar	1	3	4	2	10
	Okur Yazar Değil	5	15	7	9	36
	Ortaöğretim	-	1	1	-	2
Toplam		18	47	28	38	131

Antakya -Turunçlu Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
BEDENSEL	Okur Yazar	2	2	1	-	5
	Okur Yazar Değil	2	4	-	3	9
GÖRME	Okur Yazar	1	1	-	-	2
	Okur Yazar Değil	1	-	1	2	4
İŞİTME	Okur Yazar Değil	1	2	1	4	8
SÜREĞEN	Okur Yazar	1	2	1	2	6
	Okur Yazar Değil	3	7	5	4	19
	Ortaöğretim	-	1	-	-	1
ZİHİNSEL	Okur Yazar	4	3	1	-	8
	Okur Yazar Değil	4	9	4	12	29
	Özel Eğitim	1	-	-	-	1
	Yüksek Okul	-	1	-	-	1
Toplam		20	32	14	27	93

BELEN**Belen İlçesindeki Engellilerin Yaş Grupları, Eğitim ve Engellilik Türlerine Göre Dağılımı**

BELEN	Okur Yazar	Okur Yazar Değil	Ortaöğretim	Özel Eğitim	Yüksek Okul	Toplam
İlçe Toplamı	165	351	18	3	12	549
0-18	78	93	1	2	-	174
BEDENSEL	12	7	-	-	-	
ZİHİNSEL	22	45	1	-	-	
GÖRME	6	7	-	-	-	
İŞİTME	3	6	-	-	-	
SÜREĞEN	35	28	-	2	-	
SPASTİK	-	-	-	-	-	
19-40	61	143	15	1	2	222
BEDENSEL	6	11	1	-	-	
ZİHİNSEL	24	35	4	1	1	
GÖRME	5	13	2	-	-	
İŞİTME	4	6	1	-	-	
SÜREĞEN	22	76	7	-	1	
SPASTİK	-	2	-	-	-	
41-60	26	115	2	-	10	153
BEDENSEL	5	13	-	-	-	
ZİHİNSEL	6	57	-	-	-	
GÖRME	2	5	-	-	-	
İŞİTME	3	7	-	-	10	
SÜREĞEN	10	33	2	-	-	
SPASTİK	-	-	-	-	-	

DÖRTYOL

Dört Yol İlçesindeki Engellilerin Yaş Grupları, Eğitim ve Engellilik Türlerine Göre Dağılımı

DÖRTYOL	Okur Yazar	Okur Yazar Değil	Ortaöğretim	Özel Eğitim	Yüksek Okul	Toplam
İlçe Toplamı	799	2 045	39	12	3	2.898
0-18	425	632	13	10	-	1.080
BEDENSEL	46	65	2	2	-	
ZİHİNSEL	183	287	10	4	-	
GÖRME	21	26	-	-	-	
İŞİTME	29	41	-	-	-	
SÜREĞEN	145	213	1	4	-	
SPASTİK	1	-	-	-	-	
19-40	265	728	21	-	1	1.015
BEDENSEL	41	108	2	-	-	
ZİHİNSEL	73	195	4	-	1	
GÖRME	17	60	2	-	-	
İŞİTME	13	25	-	-	-	
SÜREĞEN	120	340	12	-	-	
SPASTİK	1	-	1	-	-	
41-60	109	685	5	2	2	803
BEDENSEL	12	67	-	-	-	
ZİHİNSEL	36	307	-	1	-	
GÖRME	5	31	-	-	-	
İŞİTME	1	44	3	-	-	
SÜREĞEN	54	236	2	1	1	
SPASTİK	1	-	-	-	1	

DÖRTYOL İLÇESİ BELDELERİNİN ENGELLİLER ANALİZİ

Dört Yol –Altınçağ Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
GÖRME	Okur Yazar	-	-	1	-	1
BEDENSEL	Okur Yazar Değil	1	-	-	-	1
	Okur Yazar	-	-	-	1	1
İŞİTME	Okur Yazar Değil	-	1	-	1	2
SÜREĞEN	Okur Yazar	2	1	1	3	7
	Okur Yazar Değil	3	-	4	4	11
ZİHİNSEL	Okur Yazar	1	1	-	2	4
	Okur Yazar Değil	-	2	1	2	5
Toplam		7	5	7	13	32

Dörtyol –Karakese Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
GÖRME	Okur Yazar	-	1	-	-	1
	Okur Yazar Değil	2	3	1	-	6
	Ortaöğretim	-	1	-	-	1
İŞİTME	Okur Yazar Değil	2	1	1	2	6
BEDENSEL	Okur Yazar	1	2	-	-	3
	Okur Yazar Değil	2	3	2	3	10
SÜREĞEN	Okur Yazar	5	6	1	3	15
	Okur Yazar Değil	8	14	7	8	37
	Ortaöğretim	-	1	-	-	1
	Özel Eğitim	1	-	-	-	1
ZİHİNSEL	Okur Yazar	7	5	2	2	16
	Okur Yazar Değil	13	7	13	8	41
	Ortaöğretim	1	-	-	-	1
Toplam		42	44	27	26	139

Dörtyol –Kuzuculu Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
BEDENSEL	Okur Yazar	3	2	1	1	7
	Okur Yazar Değil	4	15	8	11	38
GÖRME	Okur Yazar	1	1	1	-	3
	Okur Yazar Değil	3	6	1	3	13
İŞİTME	Okur Yazar	2	1	-	1	4
	Okur Yazar Değil	5	2	4	3	14
	Ortaöğretim	-	-	1	-	1
SÜREĞEN	Okur Yazar	10	4	1	4	19
	Okur Yazar Değil	19	28	23	21	91
	Ortaöğretim	-	2	-	-	2
SPASTİK	Okur Yazar	-	1	-	-	1
ZİHİNSEL	Okur Yazar	17	9	3	3	32
	Okur Yazar Değil	20	15	26	33	94
	Özel Eğitim	1	-	-	-	1
Toplam		85	86	69	80	320

Dörtyol –Payas Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
BEDENSEL	Okur Yazar	9	6	-	4	19
	Okur Yazar Değil	13	19	13	16	61
	Ortaöğretim	1	2	-	-	3
GÖRME	Okur Yazar	4	4	1	2	11
	Okur Yazar Değil	10	15	7	11	43
İŞLETME	Okur Yazar	7	3	-	1	11
	Okur Yazar Değil	10	5	7	16	38
	Ortaöğretim	-	-	1	-	1
SÜREĞEN	Okur Yazar	30	30	12	8	80
	Okur Yazar Değil	44	76	38	59	217
	Ortaöğretim	1	1	-	-	2
	Yüksek Okul	-	-	1	-	1
SPASTİK	Okur Yazar	1	-	1	-	2
	Yüksek Okul	-	-	1	-	1
ZİHİNSEL	Okur Yazar	53	17	8	7	85
	Okur Yazar Değil	66	41	57	43	207
	Ortaöğretim	2	1	-	-	3
	Özel Eğitim	1	-	-	-	1
	Yüksek Okul	-	1	-	-	1
Toplam		252	221	147	167	787

Dörtyol –Yeniyurt Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
İŞİTME	Okur Yazar Değil	-	1	-	-	1
SÜREĞEN	Okur Yazar	3	1	-	-	4
	Okur Yazar Değil	3	4	2	4	13
ZİHİNSEL	Okur Yazar	2	-	1	1	4
	Okur Yazar Değil	2	-	-	2	4
Toplam		10	6	3	7	26

Dörtyol –Yeşilköy Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
BEDENSEL	Okur Yazar	3	-	1	-	4
	Okur Yazar Değil	-	-	1	3	4
GÖRME	Okur Yazar	-	-	-	3	3
	Okur Yazar Değil	-	-	-	1	1
İŞİTME	Okur Yazar	-	1	-	-	1
	Okur Yazar Değil	-	1	-	3	4
SÜREĞEN	Okur Yazar	4	-	1	3	8
	Okur Yazar Değil	5	3	9	7	24
ZİHİNSEL	Okur Yazar	5	1	-	4	10
	Okur Yazar Değil	2	4	4	6	16
Toplam		19	10	16	30	75

ERZİN**Erzin İlçesindeki Engellilerin Yaş Grupları, Eğitim ve Engellilik Türlerine Göre Dağılımı**

ERZİN	Okur Yazar	Okur Yazar Değil	Ortaöğretim	Özel Eğitim	Yüksek Okul	Toplam
İlçe Toplamı	285	534	19	1	2	841
0-18	92	179	6	1	-	278
BEDENSEL	12	17	1	-	-	
ZİHİNSEL	39	80	2	-	-	
GÖRME	7	12	-	-	-	
İŞİTME	4	6	1	-	-	
SÜREĞEN	30	62	2	1	-	
SPASTİK	-	2	-	-	-	
19-40	114	193	9	-	-	316
BEDENSEL	16	27	-	-	-	
ZİHİNSEL	27	50	3	-	-	
GÖRME	5	19	1	-	-	
İŞİTME	9	9	1	-	-	
SÜREĞEN	57	87	4	-	-	
SPASTİK	-	1	-	-	-	
41-60	79	162	4	-	2	247
BEDENSEL	13	15	1	-	-	
ZİHİNSEL	16	73	2	-	1	
GÖRME	6	8	-	-	-	
İŞİTME	8	7	-	-	-	
SÜREĞEN	33	59	1	-	1	
SPASTİK	3	-	-	-	-	

HASSA**Hassa İlçesindeki Engellilerin Yaş Grupları, Eğitim ve Engellilik Türlerine Göre Dağılımı**

HASSA	Okur Yazar	Okur Yazar Değil	Ortaöğretim	Özel Eğitim	Yüksek Okul	Toplam
İlçe Toplamı	438	1 168	52	12	2	1 672
0-18	145	281	10	4	-	440
BEDENSEL	16	24	-	-	-	
ZİHİNSEL	64	133	6	2	-	
GÖRME	7	10	1	1	-	
İŞİTME	11	15	2	-	-	
SÜREĞEN	47	99	1	1	-	
SPASTİK	-	-	-	-	-	
19-40	154	475	36	3	2	670
BEDENSEL	20	62	6	-	-	
ZİHİNSEL	59	169	11	2	-	
GÖRME	8	30	-	-	-	
İŞİTME	8	26	5	-	1	
SÜREĞEN	57	187	13	1	1	
SPASTİK	2	1	1	-	-	
41-60	139	412	6	5	-	562
BEDENSEL	21	43	2	1	-	
ZİHİNSEL	26	117	1	1	-	
GÖRME	21	27	-	-	-	
İŞİTME	3	17	-	-	-	
SÜREĞEN	66	204	3	3	-	
SPASTİK	2	4	-	-	-	

HASSA İLÇESİ BELDELERİNİN ENGELLİLER ANALİZİ**Hassa –Akbez Beldesi**

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
GÖRME	Okur Yazar	1	-	1	-	2
	Okur Yazar Değil	2	4	3	2	11
	Ortaöğretim	1	-	-	1	2
İŞİTME	Okur Yazar	2	1	-	-	3
	Okur Yazar Değil	-	2	1	5	8
	Ortaöğretim	2	2	-	-	4
	Özel Eğitim	-	-	-	1	1
	Yüksek Okul	-	1	-	-	1
BEDENSEL	Okur Yazar	2	10	6	-	18
	Okur Yazar Değil	3	6	4	9	22
	Ortaöğretim	-	3	1	-	4
	Özel Eğitim	-	-	1	-	1
SÜREĞEN	Okur Yazar	3	10	11	3	27
	Okur Yazar Değil	11	21	26	15	73
	Ortaöğretim	-	5	1	-	6
	Özel Eğitim	-	-	3	1	4
SPASTİK	Okur Yazar	-	1	-	-	1
	Okur Yazar Değil	-	-	1	-	1
ZİHİNSEL	Okur Yazar	6	15	6	4	31
	Okur Yazar Değil	20	21	13	22	76
	Ortaöğretim	-	6	-	-	6
	Özel Eğitim	2	2	1	-	5
Toplam		55	110	79	63	307

Hassa –Aktepe Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
BEDENSEL	Okur Yazar	2	2	1	1	6
	Okur Yazar Değil	7	11	7	7	32
	Ortaöğretim	-	-	-	1	1
GÖRME	Okur Yazar	-	1	-	1	2
	Okur Yazar Değil	1	9	2	5	17
	Özel Eğitim	1	-	-	-	1
İŞİTME	Okur Yazar	4	1	-	1	6
	Okur Yazar Değil	6	1	6	2	15
	Ortaöğretim	-	1	-	-	1
SÜREĞEN	Okur Yazar	8	11	8	5	32
	Okur Yazar Değil	21	45	31	33	130
	Ortaöğretim	1	-	1	-	2
	Özel Eğitim	-	1	-	1	2
SPASTİK	Okur Yazar	-	1	-	-	1
ZİHİNSEL	Okur Yazar	13	10	2	2	27
	Okur Yazar Değil	29	17	28	30	104
	Ortaöğretim	-	-	1	-	1
Toplam		93	111	87	89	380

Hassa –Ardıçlı Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
GÖRME	Okur Yazar	1	-	4	-	5
	Okur Yazar Değil	1	2	-	2	5
İŞİTME	Okur Yazar	1	3	1	-	5
	Okur Yazar Değil	1	1	2	1	5
BEDENSEL	Okur Yazar	1	-	4	2	7
	Okur Yazar Değil	-	2	-	2	4
SÜREĞEN	Okur Yazar	1	1	7	2	11
	Okur Yazar Değil	2	7	4	3	16
	Ortaöğretim	-	-	-	1	1
ZİHİNSEL	Okur Yazar	3	2	3	4	12
	Okur Yazar Değil	7	10	6	11	34
	Ortaöğretim	-	1	-	-	1
Toplam		18	29	31	28	106

Hassa –Küreci Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
GÖRME	Okur Yazar	-	1	-	-	1
	Okur Yazar Değil	-	1	1	1	3
İŞİTME	Okur Yazar Değil	1	1	-	1	3
BEDENSEL	Okur Yazar	1	-	1	-	2
	Okur Yazar Değil	-	4	2	-	6
SÜREĞEN	Okur Yazar	5	-	-	-	5
	Okur Yazar Değil	2	2	5	4	13
SPASTİK	Okur Yazar	-	-	1	-	1
ZİHİNSEL	Okur Yazar	1	1	-	-	2
	Okur Yazar Değil	1	6	2	5	14
Toplam		11	16	12	11	50

Hassa –Söğüt Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
BEDENSEL	Okur Yazar Değil	-	3	-	5	8
GÖRME	Okur Yazar	-	1	-	1	2
	Okur Yazar Değil	-	-	1	-	1
İŞİTME	Okur Yazar	-	-	-	1	1
	Okur Yazar Değil	-	2	1	2	5
SÜREĞEN	Okur Yazar	-	-	-	5	5
	Okur Yazar Değil	1	2	3	8	14
SPASTİK	Okur Yazar Değil	-	-	-	1	1
ZİHİNSEL	Okur Yazar	1	1	1	11	14
	Okur Yazar Değil	1	4	3	8	16
	Ortaöğretim	-	-	-	3	3
Toplam		3	13	9	45	70

İSKENDERUN

İskenderun İlçesindeki Engellilerin Yaş Grupları, Eğitim ve Engellilik Türlerine Göre Dağılımı

İSKENDERUN	Okur Yazar	Okur Yazar Değil	Ortaöğretim	Özel Eğitim	Yüksek Okul	Toplam
İlçe Toplamı	1.495	4.103	115	21	8	5.742
0-18	742	1.319	35	12	-	2.108
BEDENSEL	70	122	1	2	-	
ZİHİNSEL	294	508	21	4	-	
GÖRME	37	75	1	1	-	
İŞİTME	46	97	2	-	-	
SÜREĞEN	292	493	10	5	-	
SPASTİK	3	24	-	-	-	
19-40	545	1.567	68	7	4	2.191
BEDENSEL	59	212	7	-	-	
ZİHİNSEL	153	430	16	3	2	
GÖRME	50	125	3	-	-	
İŞİTME	20	56	4	-	1	
SÜREĞEN	260	742	37	4	1	
SPASTİK	3	2	1	-	-	
41-60	208	1.217	12	2	4	1.443
BEDENSEL	32	115	2	-	1	
ZİHİNSEL	71	572	3	1	-	
GÖRME	11	73	-	-	1	
İŞİTME	19	79	-	-	-	
SÜREĞEN	74	377	7	1	1	
SPASTİK	1	1	-	-	1	

İSKENDERUN İLÇESİ BELDELERİNİN ENGELLİLER ANALİZİ

İskenderun -Karaağaç Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
GÖRME	Okur Yazar	-	-	-	1	1
	Okur Yazar Değil	-	1	-	2	3
İŞİTME	Okur Yazar	1	-	-	-	1
BEDENSEL	Okur Yazar Değil	-	-	-	2	2
SÜREĞEN	Okur Yazar	2	2	1	2	7
	Okur Yazar Değil	10	3	4	15	32
SPASTİK	Okur Yazar Değil	1	-	-	-	1
ZİHİNSEL	Okur Yazar	1	2	-	-	3
	Okur Yazar Değil	5	10	4	7	26
Toplam		20	18	9	29	76

İskenderun -Sariseki Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
BEDENSEL	Okur Yazar	1	-	-	-	1
	Okur Yazar Değil	3	1	1	1	6
GÖRME	Okur Yazar	1	-	-	1	2
İŞİTME	Okur Yazar	-	-	-	1	1
SÜREĞEN	Okur Yazar	-	1	1	1	3
	Okur Yazar Değil	2	1	2	4	9
	Ortaöğretim	-	-	1	-	1
SPASTİK	Okur Yazar	2	-	-	1	3
ZİHİNSEL	Okur Yazar	-	3	1	1	5
	Okur Yazar Değil	2	3	-	-	5
	Ortaöğretim	1	-	-	-	1
Toplam		12	9	6	10	37

İskenderun -Bekbele Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
BEDENSEL	Okur Yazar	2	2	1	-	5
	Okur Yazar Değil	1	5	4	3	13
GÖRME	Okur Yazar	1	1	-	1	3
	Okur Yazar Değil	3	1	1	2	7
İŞİTME	Okur Yazar	1	-	-	-	1
	Okur Yazar Değil	2	2	1	-	5
SÜREĞEN	Okur Yazar	16	10	1	3	30
	Okur Yazar Değil	8	20	7	20	55
	Ortaöğretim	1	1	-	-	2
ZİHİNSEL	Okur Yazar	10	2	2	1	15
	Okur Yazar Değil	18	12	8	11	49
	Ortaöğretim	1	-	-	-	1
Toplam		64	56	25	41	186

İskenderun -Azganlık Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
GÖRME	Okur Yazar				1	1
	Okur Yazar Değil	3	3	1		7
İŞİTME	Okur Yazar Değil	1	2		1	4
BEDENSEL	Okur Yazar	2				2
	Okur Yazar Değil		2	1		3
SÜREĞEN	Okur Yazar	3	2		3	8
	Okur Yazar Değil	4	8	1	5	18
	Özel Eğitim		1			1
ZİHİNSEL	Okur Yazar	4	3	3		10
	Okur Yazar Değil	7	6	4	5	22
	Ortaöğretim	1	2			3
Toplam		25	29	10	15	79

İskenderun -Arsuz Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
GÖRME	Okur Yazar	-	-	1	-	1
	Okur Yazar Değil	-	-	3	1	4
İŞİTME	Okur Yazar Değil	-	-	-	1	1
BEDENSEL	Okur Yazar	1	-	-	-	1
	Okur Yazar Değil	2	-	-	-	2
SÜREĞEN	Okur Yazar	1	1	-	2	4
	Okur Yazar Değil	3	3	3	11	20
ZİHİNSEL	Okur Yazar	-	1	-	1	2
	Okur Yazar Değil	2	5	2	4	13
Toplam		9	10	9	20	48

İskenderun -Akçalı Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
BEDENSEL	Okur Yazar	-	-	1	1	2
	Okur Yazar Değil	1	4	1	5	11
	Ortaöğretim	-	1	1	-	2
GÖRME	Okur Yazar Değil	1	-	2	5	8
İŞİTME	Okur Yazar	1	-	-	-	1
	Okur Yazar Değil	1	1	1	-	3
SÜREĞEN	Okur Yazar	3	3	3	4	13
	Okur Yazar Değil	8	18	5	14	45
	Ortaöğretim	-	1	1	-	2
ZİHİNSEL	Okur Yazar	6	1	1	1	9
	Okur Yazar Değil	9	6	7	5	27
	Ortaöğretim	-	2	-	1	3
Toplam		30	37	23	36	126

İskenderun -Gözcüler Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
GÖRME	Okur Yazar Değil	1	2	-	1	4
İŞİTME	Okur Yazar Değil	2	1	2	4	9
BEDENSEL	Okur Yazar	1	2	-	-	3
	Okur Yazar Değil	2	4	2	2	10
	Ortaöğretim	-	1	-	-	1
SÜREĞEN	Okur Yazar	2	5	-	2	9
	Okur Yazar Değil	7	28	6	17	58
SPASTİK	Okur Yazar Değil	1	-	1	-	2
ZİHİNSEL	Okur Yazar	2	1	-	-	3
	Okur Yazar Değil	7	4	9	10	30
Toplam		25	48	20	36	129

İskenderun -Madenli Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
İŞİTME	Okur Yazar	-	-	1	-	1
BEDENSEL	Okur Yazar	1	-	-	-	1
	Okur Yazar Değil	-	-	1	1	2
SÜREĞEN	Okur Yazar	3	1	-	3	7
	Okur Yazar Değil	1	-	2	10	13
ZİHİNSEL	Okur Yazar	-	-	1	-	1
	Okur Yazar Değil	1	-	-	-	1
Toplam		6	1	5	14	26

İskenderun -Nardüzü Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
BEDENSEL	Okur Yazar	1	-	-	1	2
	Okur Yazar Değil	4	5	1	-	10
	Özel Eğitim	1	-	-	-	1
GÖRME	Okur Yazar Değil	-	3	2	5	10
İŞİTME	Okur Yazar	-	-	1	1	2
	Okur Yazar Değil	3	1	-	3	7
SÜREĞEN	Okur Yazar	4	3	-	-	7
	Okur Yazar Değil	7	14	5	11	37
	Ortaöğretim	-	2	-	-	2
SPASTİK	Okur Yazar Değil	1	-	-	-	1
ZİHİNSEL	Okur Yazar	5	2	1	1	9
	Okur Yazar Değil	8	4	8	7	27
	Ortaöğretim	1	-	-	-	1
	Özel Eğitim	-	1	-	-	1
Toplam		35	35	18	29	117

İskenderun -Gökmeydan Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
GÖRME	Okur Yazar Değil	-	1	1	-	2
İŞİTME	Okur Yazar Değil	1	-	-	1	2
BEDENSEL	Okur Yazar	-	1	-	-	1
	Okur Yazar Değil	-	1	-	1	2
SÜREĞEN	Okur Yazar	1	4	-	-	5
	Okur Yazar Değil	2	3	-	4	9
ZİHİNSEL	Okur Yazar	2	-	-	-	2
	Okur Yazar Değil	5	1	-	2	8
Toplam		11	11	1	8	31

İskenderun -Üçgüllük Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
GÖRME	Okur Yazar	-	2	-	-	2
	Okur Yazar Değil	2	2	2	1	7
İŞİTME	Okur Yazar Değil	4	-	1	2	7
BEDENSEL	Okur Yazar Değil	2	2	-	2	6
SÜREĞEN	Okur Yazar	-	6	1	-	7
	Okur Yazar Değil	-	5	3	11	19
	Ortaöğretim	1	1	-	-	2
ZİHİNSEL	Okur Yazar	9	4	-	2	15
	Okur Yazar Değil	6	6	3	6	21
	Ortaöğretim	-	1	-	-	1
Toplam		24	29	10	24	87

KIRIKHAN

Kırıkhan İlçesindeki Engellilerin Yaş Grupları, Eğitim ve Engellilik Türlerine Göre Dağılımı

KIRIKHAN	Okur Yazar	Okur Yazar Değil	Ortaöğretim	Özel Eğitim	Yüksek Okul	Toplam
İlçe Toplamı	488	1.696	32	5	5	2.226
0-18	250	470	16	5	-	741
BEDENSEL	29	36	2	2	-	
ZİHİNSEL	99	203	3	3	-	
GÖRME	16	25	2	-	-	
İŞİTME	6	36	1	-	-	
SÜREĞEN	100	169	8	-	-	
SPASTİK	-	1	-	-	-	
19-40	151	635	8	-	4	798
BEDENSEL	17	76	-	-	-	
ZİHİNSEL	47	202	4	-	-	
GÖRME	13	64	1	-	1	
İŞİTME	6	26	-	-	1	
SÜREĞEN	67	267	3	-	2	
SPASTİK	1	-	-	-	-	
41-60	87	591	8	-	1	687
BEDENSEL	11	54	1	-	-	
ZİHİNSEL	33	197	3	-	1	
GÖRME	7	35	1	-	-	
İŞİTME	10	23	-	-	-	
SÜREĞEN	26	281	3	-	-	
SPASTİK	-	1	-	-	-	

KIRIKHAN İLÇESİ BELDELERİNİN ENGELLİLER ANALİZİ

Kırıkhan-Kurtuluşoğus Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
BEDENSEL	Okur Yazar	1	-	1	1	3
	Okur Yazar Değil	1	1	-	1	3
GÖRME	Okur Yazar Değil	2	-	1	-	3
İŞİTME	Okur Yazar	-	-	1	-	1
	Okur Yazar Değil	-	1	-	-	1
SÜREĞEN	Okur Yazar	4	3	1	2	10
	Okur Yazar Değil	1	5	2	6	14
SPASTİK	Okur Yazar	-	1	-	1	2
ZİHİNSEL	Okur Yazar	-	4	3	-	7
	Okur Yazar Değil	4	4	1	3	12
	Ortaöğretim	-	1	1	-	2
Toplam		13	20	11	14	58

KUMLU

Kumlu İlçesindeki Engellilerin Yaş Grupları, Eğitim ve Engellilik Türlerine Göre Dağılımı

KUMLU	Okur Yazar	Okur Yazar Değil	Ortaöğretim	Özel Eğitim	Yüksek Okul	Toplam
İlçe Toplamı	98	265	10	-	1	374
0-18	36	81	-	-	-	117
BEDENSEL	2	5	-	-	-	
ZİHİNSEL	21	33	-	-	-	
GÖRME	1	6	-	-	-	
İŞİTME	-	3	-	-	-	
SÜREĞEN	12	34	-	-	-	
SPASTİK	-	-	-	-	-	
19-40	39	100	6	-	1	146
BEDENSEL	7	14	-	-	-	
ZİHİNSEL	11	38	1	-	-	
GÖRME	1	4	-	-	-	
İŞİTME	2	2	2	-	-	
SÜREĞEN	18	41	3	-	1	
SPASTİK	-	1	-	-	-	
41-60	23	84	4	-	-	111
BEDENSEL	2	10	1	-	-	
ZİHİNSEL	7	26	1	-	-	
GÖRME	1	5	-	-	-	
İŞİTME	-	3	-	-	-	
SÜREĞEN	13	39	2	-	-	
SPASTİK	-	1	-	-	-	

REYHANLI**Reyhanlı İlçesindeki Engellilerin Yaş Grupları, Eğitim ve Engellilik Türlerine Göre Dağılımı**

REYHANLI	Okur Yazar	Okur Yazar Değil	Ortaöğretim	Özel Eğitim	Yüksek Okul	Toplam
İlçe Toplamı	515	1.637	39	2	2	2.195
0-18	230	516	14	2	-	762
BEDENSEL	23	44	1	2	-	
ZİHİNSEL	90	215	5	-	-	
GÖRME	14	36	1	-	-	
İŞİTME	24	22	1	-	-	
SÜREĞEN	79	198	6	-	-	
SPASTİK	-	1	-	-	-	
19-40	190	656	18	-	2	866
BEDENSEL	17	95	2	-	-	
ZİHİNSEL	63	220	7	-	2	
GÖRME	11	38	1	-	-	
İŞİTME	17	32	1	-	-	
SÜREĞEN	81	271	7	-	-	
SPASTİK	1	-	-	-	-	
41-60	95	465	7	-	-	567
BEDENSEL	14	46	2	-	-	
ZİHİNSEL	22	139	1	-	-	
GÖRME	11	28	1	-	-	
İŞİTME	5	22	-	-	-	
SÜREĞEN	42	230	3	-	-	
SPASTİK	1	-	-	-	-	

SAMANDAĞ

Samandağ İlçesindeki Engellilerin Yaş Grupları, Eğitim ve Engellilik Türlerine Göre Dağılımı

SAMANDAĞ	Okur Yazar	Okur Yazar Değil	Ortaöğretim	Özel Eğitim	Yüksek Okul	Toplam
İlçe Toplamı	454	1.627	39	5	6	2.131
0-18	139	260	10	4	-	413
BEDENSEL	20	29	1	1	-	
ZİHİNSEL	85	167	6	1	-	
GÖRME	11	20	1	-	-	
İŞİTME	15	27	1	1	-	
SÜREĞEN	8	15	1	1	-	
SPASTİK	-	2	-	-	-	
19-40	196	756	23	-	5	980
BEDENSEL	24	88	4	-	-	
ZİHİNSEL	60	292	4	-	1	
GÖRME	5	40	3	-	1	
İŞİTME	19	38	3	-	-	
SÜREĞEN	88	298	9	-	3	
SPASTİK	-	-	-	-	-	
41-60	119	611	6	1	1	738
BEDENSEL	27	69	1	-	-	
ZİHİNSEL	30	176	1	-	-	
GÖRME	12	47	1	-	-	
İŞİTME	8	28	-	1	-	
SÜREĞEN	42	290	3	-	1	
SPASTİK	-	1	-	-	-	

SAMANDAĞ İLÇESİ BELDELERİNİN ENGELLİLER ANALİZİ

Samandağ – Aknehir Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
GÖRME	Okur Yazar Değil	1	2	1	-	4
BEDENSEL	Okur Yazar Değil	-	-	3	-	3
SÜREĞEN	Okur Yazar	1	-	-	-	1
	Okur Yazar Değil	-	1	5	4	10
ZİHİNSEL	Okur Yazar Değil	-	5	2	4	11
Toplam		2	8	11	8	29

Samandağ –Değirmenbaşı Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
GÖRME	Okur Yazar	-	-	2	-	2
	Okur Yazar Değil	-	1	-	-	1
İŞİTME	Okur Yazar	-	-	1	-	1
	Okur Yazar Değil	-	-	1	2	3
BEDENSEL	Okur Yazar	-	-	1	1	2
SÜREĞEN	Okur Yazar	4	2	1	2	9
	Okur Yazar Değil	-	1	1	6	8
ZİHİNSEL	Okur Yazar	-	3	2	1	6
	Okur Yazar Değil	-	-	1	5	6
Toplam		4	7	10	17	38

Samandağ –Koyunoğlu Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
GÖRME	Okur Yazar	1	-	-	1	2
	Okur Yazar Değil	1	1	-	1	3
İŞİTME	Okur Yazar Değil	1	-	-	1	2
BEDENSEL	Okur Yazar	-	2	-	-	2
	Okur Yazar Değil	1	2	-	2	5
SÜREĞEN	Okur Yazar	-	1	3	-	4
	Okur Yazar Değil	2	1	5	13	21
ZİHİNSEL	Okur Yazar	-	1	-	-	1
	Okur Yazar Değil	4	2	3	6	15
Toplam		10	10	11	24	55

Samandağ –Kuşalanı Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
BEDENSEL	Okur Yazar	2	-	2	-	4
	Okur Yazar Değil	1	3	3	2	9
GÖRME	Okur Yazar	-	1	-	-	1
	Okur Yazar Değil	1	1	4	-	6
İŞİTME	Okur Yazar	1	3	1	-	5
	Okur Yazar Değil	-	2	1	1	4
SÜREĞEN	Okur Yazar	2	1	4	4	11
	Okur Yazar Değil	4	2	15	7	28
	Yüksek Okul	-	1	-	-	1
SPASTİK	Okur Yazar Değil	-	-	-	1	1
ZİHİNSEL	Okur Yazar	3	3	3	1	10
	Okur Yazar Değil	3	9	4	8	24
Toplam		17	26	37	24	104

Samandağ –Mızraklı Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
BEDENSEL	Okur Yazar	-	3	2	-	5
	Okur Yazar Değil	-	3	3	2	8
GÖRME	Okur Yazar	-	-	1	-	1
	Okur Yazar Değil	-	1	2	3	6
	Yüksek Okul	-	1	-	-	1
İŞİTME	Okur Yazar	1	2	-	-	3
	Okur Yazar Değil	-	-	1	1	2
SÜREĞEN	Okur Yazar	1	8	1	1	11
	Okur Yazar Değil	2	7	9	13	31
	Ortaöğretim	1	1	-	1	3
ZİHİNSEL	Okur Yazar	2	2	-	1	5
	Okur Yazar Değil	5	13	11	8	37
	Ortaöğretim	-	1	-	-	1
Toplam		12	42	30	30	114

Samandağ –Mağaracık Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
BEDENSEL	Okur Yazar Değil	1	-	1	-	2
	Ortaöğretim	-	1	2	-	3
GÖRME	Okur Yazar	2	-	1	-	3
	Okur Yazar Değil	1	-	1	1	3
İŞİTME	Okur Yazar	-	-	1	-	1
SÜREĞEN	Okur Yazar	2	1	-	-	3
	Okur Yazar Değil	5	1	6	5	17
ZİHİNSEL	Okur Yazar	1	1	2	-	4
	Okur Yazar Değil	3	8	1	9	21
Toplam		15	12	15	15	57

Samandağ –Sutaşı Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
GÖRME	Okur Yazar	1	1	1	-	3
	Okur Yazar Değil	1	-	3	2	6
İŞİTME	Okur Yazar	1	1	-	-	2
	Okur Yazar Değil	-	-	1	-	1
	Ortaöğretim	-	1	1	-	2
BEDENSEL	Okur Yazar	1	-	1	1	3
	Okur Yazar Değil	2	-	1	-	3
	Ortaöğretim	-	1	-	-	1
SÜREĞEN	Okur Yazar	2	4	1	4	11
	Okur Yazar Değil	5	8	11	3	27
	Yüksek Okul	-	1	-	-	1
ZİHİNSEL	Okur Yazar	2	3	1	-	6
	Okur Yazar Değil	5	13	5	7	30
	Ortaöğretim	-	1	-	-	1
Toplam		20	34	26	17	97

Samandağ –Tekebaşı Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
GÖRME	Okur Yazar Değil	-	-	3	1	4
İŞİTME	Okur Yazar	3	-	-	-	3
	Okur Yazar Değil	3	1	2	4	10
BEDENSEL	Okur Yazar	-	-	-	1	1
	Okur Yazar Değil	1	4	4	6	15
	Ortaöğretim	-	1	-	-	1
SÜREĞEN	Okur Yazar	4	5	2	-	11
	Okur Yazar Değil	4	5	7	20	36
	Ortaöğretim	-	1	-	-	1
ZİHİNSEL	Okur Yazar	3	2	1	1	7
	Okur Yazar Değil	5	16	3	7	31
Toplam		23	35	22	40	120

Samandağ –Tavla Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
BEDENSEL	Okur Yazar	2	-	-	-	2
	Okur Yazar Değil	1	4	-	4	9
GÖRME	Okur Yazar Değil	-	1	-	2	3
İŞİTME	Okur Yazar	2	-	-	-	2
	Okur Yazar Değil	-	-	1	3	4
	Özel Eğitim	1	-	1	-	2
SÜREĞEN	Okur Yazar	2	-	-	-	2
	Okur Yazar Değil	1	9	2	10	22
ZİHİNSEL	Okur Yazar	1	2	-	-	3
	Okur Yazar Değil	-	7	1	10	18
	Ortaöğretim	1	-	-	-	1
Toplam		11	23	5	29	68

Samandağ –Tomruksuyu Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
BEDENSEL	Okur Yazar	3	1	-	-	4
	Okur Yazar Değil	-	-	1	3	4
	Ortaöğretim	1	-	-	-	1
GÖRME	Okur Yazar	-	1	-	1	2
İŞİTME	Okur Yazar Değil	1	2	-	-	3
SÜREĞEN	Okur Yazar	2	1	-	4	7
	Okur Yazar Değil	3	3	3	1	10
ZİHİNSEL	Okur Yazar	6	-	1	-	7
	Okur Yazar Değil	5	3	3	3	14
Toplam		21	11	8	12	52

Samandağ –Uzunbağ Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
GÖRME	Okur Yazar	-	-	-	3	3
	Okur Yazar Değil	-	-	2	-	2
İŞİTME	Okur Yazar Değil	1	-	-	-	1
BEDENSEL	Okur Yazar	-	-	-	1	1
	Okur Yazar Değil	1	1	2	-	4
SÜREĞEN	Okur Yazar	1	1	1	4	7
	Okur Yazar Değil	1	4	2	4	11
	Ortaöğretim	-	-	1	-	1
ZİHİNSEL	Okur Yazar	1	2	3	1	7
	Okur Yazar Değil	2	7	2	4	15
Toplam		7	15	13	17	52

Samandağ –Yaylıca Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
BEDENSEL	Okur Yazar Değil	-	1	-	2	3
	Okur Yazar Değil	-	2	1	3	6
GÖRME	Okur Yazar	-	-	-	1	1
	Okur Yazar Değil	-	1	-	6	7
İŞİTME	Okur Yazar Değil	-	-	-	1	1
SÜREĞEN	Okur Yazar	2	5	-	-	7
	Okur Yazar Değil	2	8	6	16	32
ZİHİNSEL	Okur Yazar	1	2	-	-	3
	Okur Yazar Değil	3	5	5	11	24
Toplam		8	24	12	40	84

YAYLADAĞI

Yayladağı İlçesindeki Engellilerin Yaş Grupları, Eğitim ve Engellilik Türlerine Göre Dağılımı

YAYLADAĞI	Okur Yazar	Okur Yazar Değil	Ortaöğretim	Toplam
İlçe Toplamı	140	410	15	565
0-18	41	87	4	132
BEDENSEL	4	5	1	
ZİHİNSEL	15	49	3	
GÖRME	3	3	-	
İŞİTME	1	5	-	
SÜREĞEN	18	24	-	
SPASTİK	0	1	-	
19-40	54	171	5	230
BEDENSEL	8	23	-	
ZİHİNSEL	14	71	2	
GÖRME	5	7	1	
İŞİTME	4	8	-	
SÜREĞEN	23	61	2	
SPASTİK	-	1	-	
41-60	45	152	6	203
BEDENSEL	4	18	2	
ZİHİNSEL	13	51	1	
GÖRME	3	14	-	
İŞİTME	2	3	-	
SÜREĞEN	23	65	3	
SPASTİK	-	1	-	

YAYLADAĞI İLÇESİ BELDELERİNİN ENGELLİLER ANALİZİ

Yayladağı –Kışlak Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
BEDENSEL	Okur Yazar	-	-	1	1	2
	Okur Yazar Değil	-	1	1	1	3
SÜREĞEN	Okur Yazar	1	-	1	-	2
	Okur Yazar Değil	-	-	3	1	4
ZİHİNSEL	Okur Yazar	1	-	2	1	4
	Okur Yazar Değil	2	-	-	2	4
Toplam		4	1	8	6	19

Yayladağı –Yeditepe Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
GÖRME	Okur Yazar	-	1	-	-	1
İŞİTME	Okur Yazar	-	2	1	1	4
BEDENSEL	Okur Yazar Değil	-	-	-	1	1
SÜREĞEN	Okur Yazar	3	2	3	2	10
	Okur Yazar Değil	2	3	2	7	14
SPASTİK	Okur Yazar	-	-	-	1	1
ZİHİNSEL	Okur Yazar	2	2	3	2	9
	Okur Yazar Değil	-	5	2	4	11
Toplam		7	15	11	18	51

Yayladağı –Karaköse Beldesi

Engel Türü	Eğitim Durumu	0-18	19-40	41-60	61+	Toplam
GÖRME	Okur Yazar	-	1	-	-	1
	Okur Yazar Değil	1	-	1	-	2
İŞİTME	Okur Yazar Değil	-	1	3	-	4
BEDENSEL	Okur Yazar	1	-	-	-	1
	Okur Yazar Değil	-	3	-	5	8
SÜREĞEN	Okur Yazar	1	-	-	-	1
	Okur Yazar Değil	1	5	6	4	16
ZİHİNSEL	Okur Yazar	1	-	-	-	1
	Okur Yazar Değil	-	7	2	4	13
Toplam		5	17	12	13	47

3.2. MİLİ EĞİTİM BAKANLIĞININ VERİLERİ

Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün yayınladığı verilere göre; özel eğitim okulla

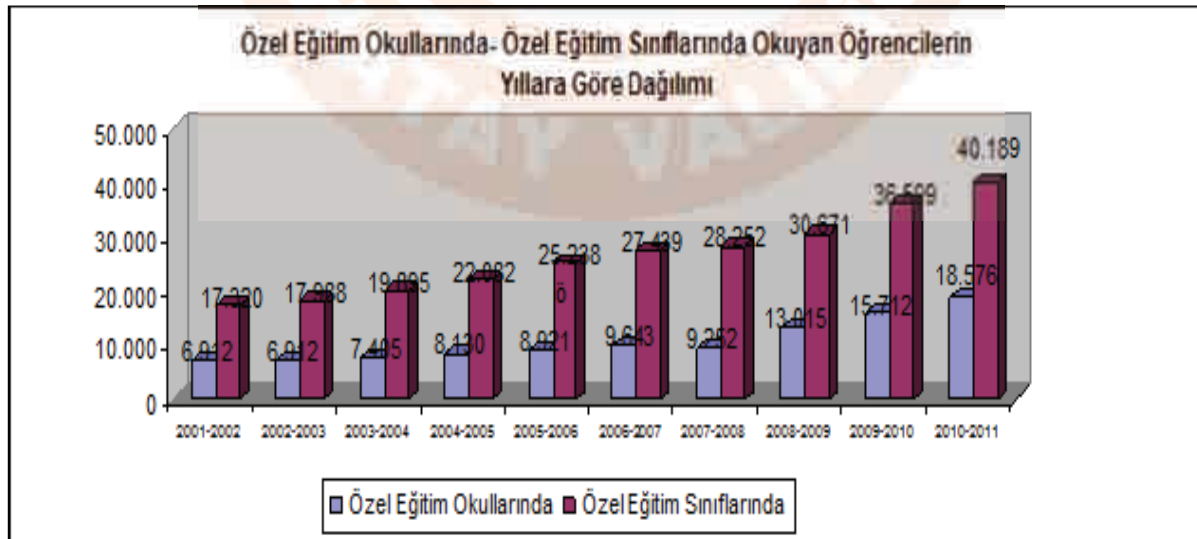
rında, özel eğitim sınıflarında ve Kaynaştırma sınıflarında öğrenim gören öğrenci sayılarının yıllara göre dağılımları aşağıdaki tabloda ve grafikte verildiği gibidir.

Tablo 6. Eğitim Türü ve Yıllara Göre Öğrenci Sayısının Dağılımı

Öğretim Yılı	Okul Sayısı	Öğretmen Sayısı	Özel Eğitim Okullarındaki Öğrenci Sayısı	Özel Eğitim Sınıflarındaki Öğrenci Sayısı	Kaynaştırma Eğitimindeki Öğrenci Sayısı	Toplam Öğrenci Sayısı
1999-2000	308	2.400	14.164	6.831	17.724	38.719
2000-2001	341	2.355	15.838	6.862	23.915	46.615
2001-2002	342	2.834	17.320	6.912	29.074	53.306
2002-2003	490	3.385	17.988	6.912	31.708	56.608
2003-2004	441	3.441	19.895	7.405	35.625	62.925
2004-2005	480	4.524	22.082	8.130	42.225	72.437
2005-2006	495	4.680	25.238	8.921	45.532	79.691
2006-2007	537	4.979	27.439	9.643	55.096	92.178
2007-2008	561	4.758	28.252	9.252	58.504	96.008
2008-2009	670	5.695	30.671	13.015	70.685	114.371
2009-2010	700	6.005	35.599	15.712	76.204	127.515

2001-2002 öğrenim yıllarında kaynaştırma eğitiminden yararlanan öğrenci sayısı 29.074 iken 2009-2010 öğrenim yılında bu sayı 76.204 olmuştur.

Grafik 5. Özel Eğitim Alan Öğrencilerin Yıllara Göre Dağılımı

Tablo 7. Milli Eğitim Müdürlüğü 2010 Yılı Verilerine Göre Eğitim Çağındaki (5-16 Yaş Grubu) Engelli Öğrencilerin İlçelere Göre Dağılımı

İlçeler	Özel Eğitim Sınıfları	Özel Eğitim Okulları	Resmi Okullar	Resmi Okul ve Rehabilitasyon Merkezleri	Toplam
MERKEZ	174	140	354	1.481	1.835
ALTINÖZÜ	15	-	72	396	468
BELEN	-	-	22	41	63
DÖRTYOL	22	-	74	403	477
ERZİN	8	-	87	142	229
HASSA	-	-	93	188	281
İSKENDERUN	110	43	185	739	924
KIRIKHAN	9	-	100	366	466
KUMLU	-	-	10	58	68
REYHANLI	28	-	68	483	551
SAMANDAĞ	-	-	78	279	357
YAYLADAĞI	7	-	30	91	121
İl Toplamı	373	183	1.173	4.667	5.840

- Merkezde 174 özel eğitim sınıfında, 140 özel eğitim okulunda, 354 resmi okulda ve 1481 tane resmi okul ve rehberlik merkezinde eğitim alan 5-16 yaş grubu engelli çocuk mevcuttur. Toplamda ise 1835 engelli çocuk eğitim almaktadır.
- İlçelere bakıldığında; Altınözü'nde 15'i özel eğitim sınıfı, 72'si resmi okul 396'sı resmi okul ve rehberlik merkezinden hizmet alan çocuk olduğu, toplamda ise 468 çocuğun eğitim aldığı tespit edilmiştir.
- Belen'de ise 22'si resmi ve 41'i resmi ve rehberlik merkezinden hizmet alan toplam 63 engelli çocuk vardır.
- Dört Yol'da eğitim alan engelli çocuk sayısı daha fazla bulunmuştur. Bu çocukların 22'si özel eğitim sınıflarında 74'ü resmi okullarda ve 403'ü de hem resmi okul hem de rehberlik merkezinden hizmet alan engelli çocuklardır. Toplamda ise 477 eğitim gören engelli çocuk bulunmaktadır.
- Erzin'de, 8 özel eğitim sınıfı, 87 resmi okul, 142 resmi okul ve rehberlik merkezinden hizmet alan çocuk olmak üzere toplam 229 çocuk özel eğitim hizmetlerinden faydalanmaktadır.
- Hassa'da, 93 resmi okul ve 188 resmi okul ve rehberlik merkezi olmak üzere toplam 281 çocuk eğitim almaktadır.
- İskenderun'da ise bu oran yükselmektedir. İlçede 110 özel eğitim sınıfı ve 43 özel eğitim sınıfı, 185 resmi okul ve 739 resmi okul ve rehberlik merkezinden hizmet alan çocuklar olmak üzere toplam 924 engelli çocuk eğitimden yararlanmaktadır.
- Kırıkhan'da ise, 9 özel eğitim sınıfı 100 resmi okul ve 366 resmi okul ve rehberlik merkezi olmak üzere toplam 466 çocuk engelliler için oluşturulmuş eğitim hizmetlerinden yararlanmaktadır.
- Kumlu' da, 10 resmi okul ve 58 resmi okul ve rehberlik merkezi olmak üzere 68 çocuk eğitim almaktadır.
- Reyhanlı'da, 28 özel eğitim sınıfı, 68 özel eğitim okul ve 483 resmi okul ve rehberlik merkezi olmak üzere toplam 551 çocuk eğitim görmektedir.
- Samandağ'ında 78 resmi okul ve 279 resmi okul ve rehberlik merkezi olmak üzere toplam 357 çocuk engelliler için oluşturulmuş merkezlerden hizmet almaktadır.
- Yayladağı'nda, 7 özel eğitim sınıfı ve 30 resmi okul ve 91 resmi okul ve rehberlik merkezi olmak üzere toplam 121 çocuk eğitim almaktadır.

Genel toplamda ise; 373 özel eğitim sınıfı, 183 özel eğitim okulu, 1.173 resmi okul ve 4.667 resmi okul ve rehberlik merkezi olmak üzere toplam 5 840 çocuk engelliler için oluşturulmuş kurumlardan hizmet almaktadır.

Özel eğitim kurumlarının ilki 1979 yılında Milli Eğitim Bakanlığı'ndan kurs statüsünde açılış izni alarak faaliyetine başlamıştır. Emekli Sandığı ve Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğü'nün engelli çocuğu olan ailelere eğitim, tedavi ve rehabilitasyon yardımı vermeye başlamasıyla 1997 yılından

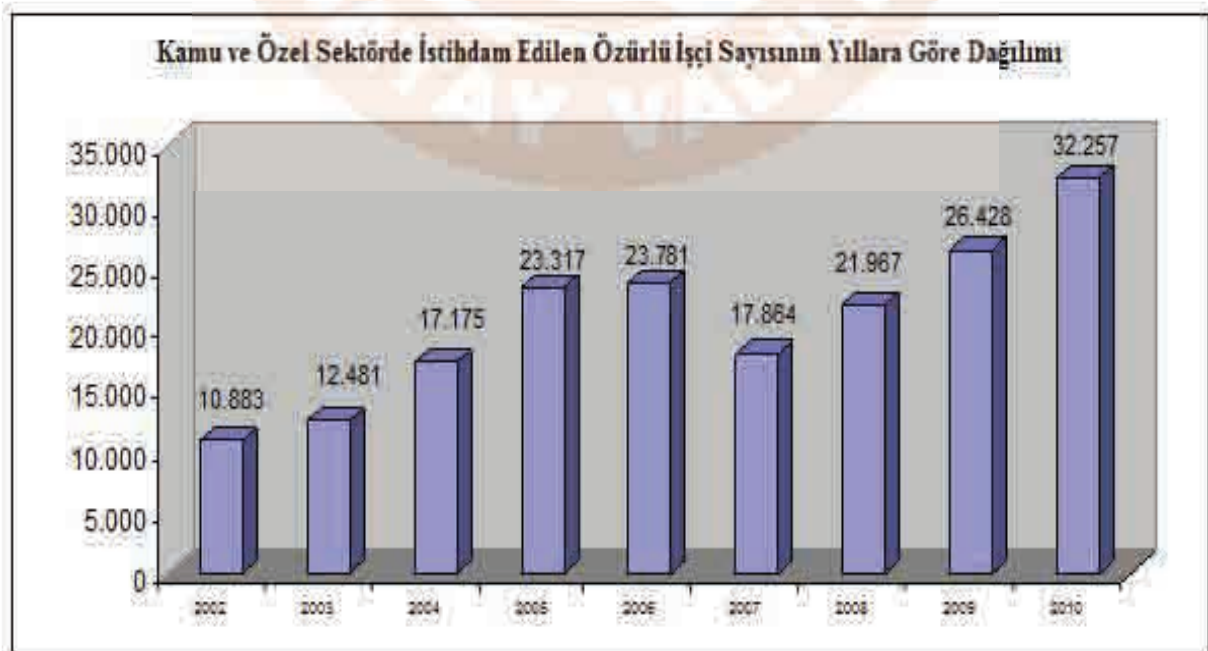
itibaren özel eğitim kurumlarının sayısı hızla artmıştır.

Ülkemizde özel eğitim hizmetleri Milli Eğitim Bakanlığı, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü ve Üniversiteler tarafından yürütülmektedir.

3.3. ENGELLİ İSTİHDAMI

Türkiye İş Kurumu'ndan alınan verilere göre, 2002 yılından itibaren kamu kurumunda ve özel sektörde istihdam edilen engelli işçilerin yıllara göre dağılımı aşağıdaki grafikte verildiği gibidir.

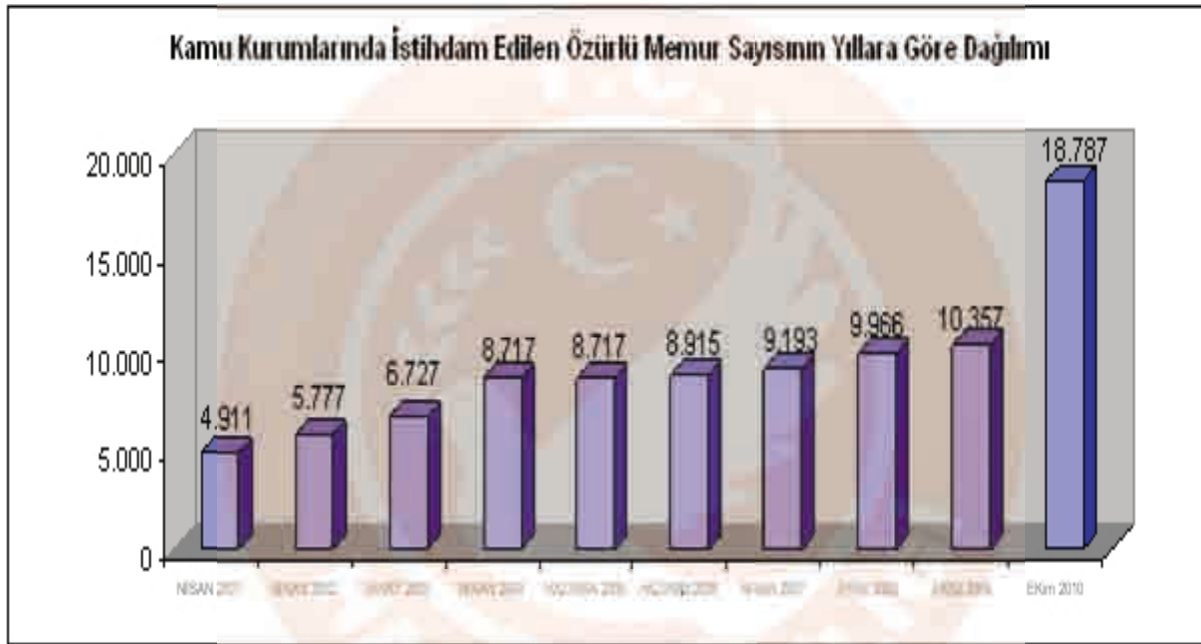
Grafik 6. İstihdamdaki Engelli İşçilerin Yıllara Göre Dağılımı

Bu verilere göre 2002 yılında, kamu kurumlarında ve özel sektörde istihdam edilen engelli işçi sayısı 10.883 kişidir. Kamu kurumlarında ve özel sektörde istihdam edilen işçi sayısının yıllar itibari ile sürekli arttığı görülmektedir. 2010 yılı itibari ile kamuda ve özel sektörde istihdam edilen engelli birey sayısı 32.257'tür.

Devlet Personel Başkanlığı'ndan alınan verilere göre, 2002 yılından itibaren kamu kurumlarında istihdam edilen engelli memurların yıllara göre dağılımı aşağıdaki grafikte verildiği gibidir.

Grafik 7. Kamuda İstihdam Edilen Engelli Memurların Yıllara Göre Dağılımı

Bu verilere göre Nisan 2002 tarihi itibari ile kamu kurumlarında istihdam edilen engelli memur sayısı 5.777'dir. İstihdam edilen engelli memur sayısının yıllar itibari ile sürekli arttığı grafikten de anlaşılmaktadır. Ekim 2010 tarihi itibari ile kamu kurumlarında istihdam edilen memur sayısı, 18.787 kişi olmuştur.

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) verilerine göre, Eylül 2009 itibari ile engellilerin yasal olarak istihdam edilmeleri öngörülen açık kontenjan sayısı, kamuda 2.141, özel sektörde ise 18.897 olmak üzere toplam 21.038'dir. Ekim 2009 ayı itibarıyla ise 77.364 erkek, 29.226

kadın olmak üzere toplam 106.590 engelli, işe yerleştirilmek için sıra beklemektedir.

Türkiye Özürli Araştırmasına (2002) göre; engellilerin işgücüne katılım oranı %22,24'tür (kentte, %24,35, kırsal kesimde ise 20,12). Engelli Bireylerde işsizlik oranı; kentte %15,08, kırsalda ise %9,83'dür.

Ayrıca 3 088 adet kadroya ilişkin başvuru, sınav ve atama işlemleri ile engelli ataması yapılmakla birlikte, sisteme kayıt edilecek kadrolara ilişkin işlemler tamamlandığında 2010 yılı sonu itibarıyla bu sayı 21.875 olacaktır.

Tablo 8. 2010 yılı Ekim ayı itibarı ile istihdam edilen engelli memurların dağılımı

		Kadın	Erkek	Toplam
Engel Oranı (%)	40 - 60	2.893	10.502	13.395
	61 - 80	372	2.651	3.023
	81 - 100	471	1.898	2.369
Toplam		3.736	15.051	18.787
Engel Grubu	İşitme	252	787	1.039
	Konuşma	69	184	253
	İşitme ve konuşma	116	686	802
	Zihinsel	175	959	1.134
	Ortopedik	1.968	7.136	9.104
	Görme	642	2.607	3.249
	Diğer	514	2.692	3.206
Toplam		3.736	15.051	18.787
Eğitim durumu	İlköğretim	476	4.251	4.727
	Ortaöğretim	1.536	6.157	7.693
	Yüksekokul	554	1.659	2.213
	Lisans	1.092	2.759	3.851
	Lisansüstü	78	225	303
Toplam		3.736	15.051	18.787

Tablo 9. Resmi Kurumlarda Çalışan Engelli Sayısının İlçelere ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı

İlçe Adı	19-40	41-60	61+	Toplam
ALTINÖZÜ	7	4	-	11
BEDENSEL	7	4	-	11
ANTAKYA	82	43	-	125
BEDENSEL	73	40	-	113
GÖRME	5	2	-	7
ORTOPEDİK	1	-	-	1
SÜREĞEN HASTALIKLAR	1	-	-	1
ZİHİNSEL	2	1	-	3
BELEN	66	17	9	92
BEDENSEL	43	10	8	61
GÖRME	-	1	-	1
İŞİTME	1	-	-	1
SÜREĞEN HASTALIKLAR	1	-	-	1
ZİHİNSEL	21	5	1	27
DÖRTYOL	12	7	-	19
BEDENSEL	12	6	-	18
SPASTİK	-	1	-	1

İlçe Adı	19-40	41-60	61+	Toplam
ERZİN	4	6	1	11
BEDENSEL	2	3	-	5
GÖRME	-	2	-	2
ORTOPEDİK	2	1	1	4
HASSA	5	7	1	13
BEDENSEL	5	7	1	13
İSKENDERUN	32	40	-	72
BEDENSEL	31	35	-	66
ZİHİNSEL	-	1	-	1
KIRIKHAN	11	10	1	22
BEDENSEL	10	9	1	20
GÖRME	-	1	-	1
İŞİTME	1	-	-	1
KUMLU	-	1	-	1
BEDENSEL	-	1	-	1
REYHANLI	12	12	-	24
BEDENSEL	12	12	-	24
SAMANDAĞ	13	10	-	23
BEDENSEL	10	8	-	18
GÖRME	1	2	-	3
ORTOPEDİK	1	-	-	1
ZİHİNSEL	1	-	-	1
YAYLADAĞI	8	2	-	10
BEDENSEL	8	2	-	10
İl Toplamı	252	159	12	423

Genel toplama bakıldığında ise; 18-40 yaş arası çalışan engelli sayısı 252, 41-60 yaş arası çalışan engelli sayısı 159 ve 61 yaş üstü çalışan engelli sayısı 12 olmak üzere toplam 423 engelli birey resmi kurumlarda çalışmaktadır.

Ülkemizde 2022 sayılı yasa gereğince; %40 ve üzerinde engel oranına sahip olan bireyler SGK dan 3 aylık periyotla engelli maaşı alabilmektedirler. %50 ve üzeri ile ağır engelli tanısı konulan engelli bireylerin akrabaları ise evde bakım ücretinden yararlanmaktadır. %20 ve üzeri engelli tanısı konan bireyler özel eğitim alanında hizmet alabilmektedir.

Tablo 10. İş-Kur 2010 Aralık Ayı Toplam Engelli Müracaatçı Sayısı

Eğitim Durumu	Erkek	Kadın	Toplam
Okur Yazar Değil	77	82	159
Okur Yazar	75	39	114
İlköğretim	405	74	479
Lise ve Dengi	190	55	245
Önlisans	19	4	23
Lisans	13	5	18

İş-Kur 2010 Aralık Ayı Toplam Engelli Müracaatçı Sayısına bakıldığında;

Okuryazar olmayan 77 erkek ve 82 kadın olmak üzere toplam 159 engelli birey vardır.

Okur Yazar olanlara bakıldığında 75 erkek ve 39 kadın olmak üzere toplam 114 engelli birey bulunmaktadır.

İlk Öğretim mezunu olanların sayısı ise daha fazladır. Bu grup 405 erkek, 74 kadın olmak üzere toplam 479 kişiden oluşmaktadır.

Lise ve dengi okullarından mezun olup işe giren engelli sayısı ise ilköğretim mezunu olanlardan daha düşüktür. Bu grup 190 erkek ve 55 kadın olmak üzere toplam 245 kişiden oluşmaktadır.

Ön lisans mezunlarına bakıldığında bu oran daha da düşmektedir. Bu grup 19 erkek 4 kadın olmak üzere toplam 23 kişiden oluşmaktadır.

Son olarak lisans mezunlarına bakıldığında bu oranın daha da düştüğü görülmektedir. Bu grupta 13 erkek ve 5 kadın olmak üzere toplam 18 kişiden oluşmaktadır.

Bu istatistiklerden çıkardığımız sonuçlara göre engellilerin eğitim durumları da göz önünde tutularak; engellilere yönelik kurslara ihtiyaç duyulabilir.

Bu kurslar; Halk eğitimi merkezleri bünyesinde **“Engelli”** kişilere yönelik olarak kurs programları başlığı altında düzenlenmekte ve bu faaliyetlerin daha etkin yürütülmesi Bakanlığın 1993/69 sayılı genelgesiyle esasa bağlanmıştır.

Özel eğitim gerektiren kişilere duygusal yaklaşım yerine, gerçekçi yaklaşım sağlayıp, onları üretici kılmak, topluma kazandırmak, istihdamlarını kolaylaştırmak, sosyal aktivitelere katılımlarını teşvik etmek amacıyla düzenlenen kurslarda kişilerin engel grupları dikkate alınmakta ve programlar ona göre hazırlanıp uygulanmaktadır. Gerektiğinde illerdeki Rehberlik Araştırma Merkezi Müdürlükleri ve Gönüllü Kuruluşların da desteği sağlanarak yürütülen kurslar özel bir önemle ele alınmaktadır. Kurslar, engel gruplarına göre **“müstakil kurs”** veya halk eğitimi merkezlerinin düzenlendiği kurslar içerisinde **“kaynaştırma kursu”** şeklinde düzenlenebilmektedir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç olarak, edilen verilere bu konuda ilimizde yapılmış ilk çalışmanın sonuçları olarak yukarıda sözü edilen sınırlılıklar ışığında değerlendirilmelidir. Araştırmanın bulguları kesin istatistiki sonuçlar olarak değil, konuya ilişkin bir ilk adım olarak düşünülmeli ve bu süreçte özellikle veri toplama ve araştırmanın planlanması aşamasında öğrenilenler gelecekteki çalışmaların daha güçlü hazırlanmasında ışık tutmalıdır. Sınırlılıklarına rağmen ortaya konulan envanter, her şeyden önce Hatay ilinde öncelikli engel gruplarını ve bu grupların ihtiyaçlarını gözler önüne sermektedir. Örneğin, engelli bireylerin istihdam sorunu ve bu sorunun temelinde yatan eğitim fırsatlarına ulaşmada yaşadıkları eşitsizler oldukça dikkat çekici bir şekilde ortaya konmuştur. Eğitim ve istihdam sürecinde cinsiyetler arasındaki fark ise, kadınlar aleyhine çifte dezavantajlılık yaşandığının açık bir göstergesi olarak kamuoyunun önüne sunulmaktadır.

Çalışma aynı zamanda, engeli oluşturan sebeplerin önüne geçilmesinde pek çok kurumun işbirliği yapması gerektiğinin bir delilidir. Örneğin ilimizde Kronik hastalıklar en sık rastlanan engellilik sebebidir. Bu durum (önleme çalışmalarının yapılması, erken tanı konması ve tedavinin sunulmasında) sağlık ve eğitim profesyonellerinin birlikte çalışmalarını gerektirmektedir. Kronik hastalığı olan grup dışında kalan zihinsel, bedensel engelli bireyler; toplumun engelli popülasyonunun büyük bir kısmını oluşturmaktadır. Hatay ilindeki engelli yaş grubu 40–60 yaş arası kesimde yığılmaktadır ve sayısı da 8.917’dir.

4.1.ÖNERİLER

1. Engellere yol açan sebepler incelenmelidir.
2. Önleme, erken tanı, erken tedavi ve eğitim konusunda çalışmalar yapılmalıdır.
3. Tanı koyma sürecinde kurumların iş birliği yapması (özellikle sağlık ve eğitim kurumları) gerekmektedir.
4. Erken tespit uygulanması gereken stratejilerin belirlenmesi için aileler ile işbirliğine gidilmesi önemlidir.
5. Yapılması gereken çalışmaların büyük kısmı bu popülasyonun yaşam kalitesini arttırmaya yönelik olmalıdır. Yaşam kalitesinin; sürekli gelişim ve değişim göstermesi, anlamının kişiden kişiye değişebilmesi, bireyin yaşamında nelerden zevk aldığı, sosyal, psikolojik, ekonomik ve kültürel faktörler nedeniyle çok yönlüdür. Bu nedenle tanımlanması zor bir kavramdır. Ancak genel olarak engelli birey için yaşam kalitesini; bir insanın mevcut olan fonksiyon düzeyine karşın, hayattan ne algıladığı ve aldığı doyum olarak tanımlamak mümkündür. Engellilerin yaşam kalitelerini arttırmaya yönelik el becerileri, spor, müzik vb. aktiviteler önerilebilir.
6. Yaşam kalitesinin temeli olan fizyolojik (yiyecek, giyecek, barınma vb.) ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik olarak ailelere ve engelli bireylere gerekli destek sağlanmalıdır.
7. Bakım ücretinin engellilerin yaşam kalitesinin yükseltilmesi amacıyla kullanılabilmesi için ailelere eğitim ve danışmanlık hizmetlerinin sunulması ve diğer kurumlarla daha aktif işbirliği ve kaynak paylaşımına gidilmelidir.
8. Engelli bireylerin kendilerine ve ailelere yönelik psikolojik destek, eğitim ve danışmanlık hizmetleri sunulmalıdır.
9. Engelli bireylerin kendilerine ve ailelerine eğitime yönelik var olan hizmetler ve kurumlar (rehabilitasyon ve eğitim merkezleri ve diğer olanaklar) tanıtılmalı, bu fırsatlardan nasıl yararlanabilecekleri konusunda bilgi verilmelidir.
10. Var olan iyileştirme merkezlerinin personel ve ekipman kalitelerini arttırmaları sağlanmalı ve engelli bireylerin daha iyi hizmet verir hale gelmiş olan bu merkezlerden den kısıtlı bir şekilde değil maksimum şekilde yararlanmaları için seans sayılarının da düzenlemeler yapılmalıdır.
11. Eğitim hizmetlerinden yararlanması gereken engelli bireylerin bürokratik işlemleri hızlandırılmalı ve öncelik tanınmalıdır.
12. Özel eğitim hizmetlerinin yanı sıra engelli olup da okul çağında bulunan çocukların örgün eğitim hizmetlerinden yararlanmaları yönünde okul öğretmenlerine kaynaştırma eğitimi verilmelidir. Genel eğitim okulları bir an önce özel gereksinimi olan çocuklar için ulaşılabilir eşilebilir (personel, teknik imkânlar, fiziksel ortamlar vs bakımından güçlendirilerek) kurumlar haline getirilmelidir.
13. Özellikle hafif zihinsel engelli çocukların, mutlaka örgün eğitim sistemi içerisinde yer almalarının sağlanmalıdır.
14. Engeli olan bireyliler öncelikli olarak haklarını savunma, problem çözme, kendine güven, toplumsal uyum ve iletişim becerileri konularında desteklenmeli ve buna yönelik yerel projeler ve politikalar oluşturulmalıdır.
15. Engelli bireyleri spor, kültürel ve sosyal faaliyetlere yönlendirecek birimler ve fiziksel alanların kurulmalıdır. Hâlihazırda var olan spor ve kültürel etkinliklerin yapıldığı alanlar engelliler için erişilebilir hale getirilmelidir. Bu sayede toplumla bütünleşmeleri kolaylaştırılmalıdır.
16. Özellikle 0-18 yaş grubunda bulunan engelli bireylere yönelik meslek kazandırma projelerine ağırlık verilmelidir. Bu bireylerin hangi meslekleri veya becerileri yerine getirebileceklerinin değerlendirilmesine yönelik

- önyargılardan uzak objektif çalışmalar yapılmalı ve buna yönelik eğitim hizmetleri sunulmalıdır. Meslek analizleri yapılmalı uygun mesleklere, ihtiyaç duydukları destek hizmetleri sunularak yerleşmeleri ve böylece istihdamlarının sürekliliği sağlanmalıdır.
17. Belediyelerle işbirliği içerisinde girilerek sokak, kaldırım, engelli geçitleri, yaya geçitleri, trafik ışıkları, belediye otobüsü vb. fiziksel koşullar engelli bireylere uygun bir şekilde düzenlenmelidir. Bu sayede engelli bireylerin bağımsız hareket edebilmesi kendine yetebilen bir şekilde yaşamalarının sağlanmalıdır.
 18. Verilen hizmetlerin (eğitim, rehabilitasyon, meslek edindirme, sağlık vb.) kişiye özel ve yüksek kalitede olması sağlanmalıdır. Çünkü özel gereksinim her bireyi farklı şekilde etkiler.
 19. Engelli bireylere karşı toplumsal iç görünün geliştirilmesine yönelik eğitici ve sosyal içerikli projelerin yapılmalıdır.
 20. Tüm bu çalışmalar için üniversite, sosyal hizmetler, sağlık müdürlüğü, belediyeler, sivil toplum örgütleri ve özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleri arasında işbirliği sağlanmalıdır.
 22. Özel gereksinimi olan bireyler de bu toplumun üretken ve bağımsız bireyler olarak yaşama hakkına sahiptirler. Engelli bireylerin yaşam kalitelerinin artması için yapılan her türlü aktivite aslında tüm toplumun yaşam kalitesi yükselecektir.
 23. Engel türlerine uyumluluk ile ilçelerin üretim çeşitliliği baz alındığında;
 - Antakya'da; ayakkabıcılık ve mobilya üretimi, mozaik dizgi kursu, kabak tatlısı, künefe yapımı.
 - İskenderun'da; metal işleri, (bakır gümüş işlemeciliği) ve filtre üretimi.
 - Samandağ'da; narenciye paketleme, turunç ve ceviz reçeli yapımı ile sabun yapımı.
 - Dört Yol'da; narenciye paketleme, turunç reçeli, turunç ekşisi.
 - Erzin'de; narenciye paketleme, turunç reçeli, turunç ve nar ekşisi üretimi.
 - Yayladağ'da; defne yağı üretimi, kekik toplama ve işleme, lokum üretimi.
 - Altınözü'nde; zeytin işleme ve zeytin yağı üretimi, nar ekşisi ve biber salçası üretimi.
 - Hassa'da; üzüm pekmezi üretimi, zeytin yağı yapımı, zeytin işleme.
 - Kırıkhan'da; tekstil, (çırçır fabrikaları) dış protezciliği.
 - Reyhanlı'da; tekstil, (çırçır fabrikaları)
 - Belen'de; cevizli sucuk ve üzüm pekmezi üretimi.
 - Tüm ilçelerimizde bilgisayar operatörlüğü, kilim ve halı dokumacılığı, ahşap boyama meslek edindirme projeleri hayata geçirilebilir.

5. KAYNAKLAR

- Akdoğan, A., A., Beydoğan, B., Parmaksız, P., Y., Sabuktay, A., & Vural, H.
- Yayınlanmamış özet rapor). Özür lülüğ e dayalı ayrımcılığ ın ölçülmesi, ÖZİDA.
- Gül., İ., İ. (2008) Bir Hak Mücadelesi alanı olarak engellilik ve engelli haklarına ilişkin
- Birleşmiş milletler sözleşmesi, Öz-Veri, 5,2, 1233-1247 The Center for Accessible
- Society (2000).
- *Disability and the 2000 census: what reporters need to know*. Retrived From
- <http://www.accessiblesociety.org/topics/demographics-identity/census2000.htm> on 12.04.2011
- WHO (2011). World report on disability. Retrived from
- http://www.who.int/disabilities/world_report/en/index.html on 12.04.2011.

6. EKLER

EK 1: ENGELLİ HAKLARI

1. Devlet tiyatroları, gösterilerini engellilere ücretsiz sunmaktadır.
2. Türk hava yolları ile seyahat halinde belirlenen esaslar doğrultusunda engelliler %40 indirimden yararlanabilir.
3. Devlet Demir Yolları ana hat yolcu trenleri ile seyahat halinde engelliler %20 indirimden yararlanabilir.
4. Cep Telefonlarında Görüşme Ücretinden İndirimli Olarak Yararlanılabilir.
5. Türk Standartları Enstitüsü ile birlikte engelliler için özel düzenlemeleri içeren standartlar hazırlanmaktadır.
6. Engellilerle ilgili sivil toplum örgütleri, 2908 sayılı kanuna göre dernekler, federasyonlar ve konfederasyon şeklinde örgütlenmiştir.
7. Engellilerin profesyonel olarak spor yapmaları için devlet bakanlığına bağlı engelliler spor federasyonları vardır.
8. Oy kullanırken seçim kurullarının engelliler için düzenleme yapmaları gerekmektedir. (572 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname Madde 26-27)
9. Belediyeler 572 sayılı kanun hükmünde kararname gereğince engellilere uygun düzenlemeleri standartlara uygun olarak yapmak zorundadır. (572 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname Madde 3-4)
10. Belediyeler toplu taşıma araçlarından engellileri ücretsiz veya indirimli olarak yararlandırmak zorundadır. (572 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname Madde 3-4)

11. 1580 Sayılı Belediyeler ve 3030 sayılı Büyükşehir Belediyeleri Yasası, belediyelere ait ve belediyeler tarafından işletilen veya kiraya verilen büfeler, otoparklar gibi işyerlerinin engelliler tarafından işletilmesi konusunda kolaylık getirmiştir. (572 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname Madde 3-4)
12. 18 yaşını bitirmiş ve herhangi bir yerden geliri olmayanlar emekli sandığına veya bulunduğu yerdeki valilik veya kaymakamlık makamlarına başvuru yaparak 2022 sayılı yasa gereğince aylık bağlanmasını talep edebilir.
13. Engellilerin kullandığı araç ve gereçler il ve ilçe sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıfları tarafından karşılanabilmektedir. (572 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname Madde 17)
14. İmar Mevzuatına ulaşılabilirlikle (fiziksel engellerin kaldırılmasıyla) ilgili hükümler eklenmiştir. buna göre, kaldırımlar, yaya yolları, konutlar ve umumi binalar engellilerin ulaşılabilirliğine uygun olarak yapılmak durumundadır.
15. Engelliler H sınıfı sürücü belgesi olarak özel tertibatlı araç kullanabilirler.
16. H sınıfı sürücü belgesine sahip olan engelliler yurt içinden aldıkları özel tertibatlı otomobillerde, katma değer vergisi indiriminden yararlanmakta ve taşıt alım vergisinden muaf tutulmaktadır.
17. H sınıfı sürücü belgesi olan engellilerden uygun şartları taşıyanların yurt dışından getirecekleri özel tertibatlı otomobiller için gümrük vergisi muafiyeti vardır.
18. El ve ayak fonksiyonunu tamamen yitirmiş bulunan engellilerin yurt dışından getirecekleri özel tertibatlı minibüsler gümrük vergisinden muaftır.
19. Sosyal Güvenlik kuruluşlarınca karşılanan araç ve gereçlerin standartlara uygun olarak sağlanması gerekmektedir. (572 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname Madde 20-22-23)
20. Engelli çocuğun resmi veya özel eğitim merkezlerinde aldıkları gelişim ve eğitime ilişkin giderlerin bir kısmı çalışan kurum, emekli sandığı ve sosyal sigortalar kurumu tarafından bütçe uygulama talimatları çerçevesinde karşılanmaktadır. Emekli sandığına ve sosyal sigortalar kurumu'na bağlı kişilerin çocuklarının özel eğitimleri için 2002 yılı itibarı ile en fazla 245 milyon TL eğitim yardımı yapılmaktadır.
21. Yükseköğretim kurumuna girmeye hak kazanan ve kayıt yaptırarak öğretime başlayan öğrenci ilk yılında bulunduğu ilin valiliği bünyesindeki sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakfı'na başvurması durumunda, başbakanlık bursundan yararlandırılır. Ayrıca yardımcı ders araç gereçlerinin temini konusunda engelli öğrenciye destek verilmektedir.
22. Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü'nün öğrenci yurtlarından engelli öğrenciler istemde bulunmaları halinde yararlanabilmektedirler.
23. Kredi ve Yurtlar Kurumu tarafından uygulanan harç ve öğrenim kredisi tahsisinde %40 ve üzerinde engelli olduğunu belgeleyenlere öncelik tanımakta ve harç kredisinin geri ödenmesinde yönetim kurulu kararı ile %50 indirim yapılmaktadır.
24. 2002/58 Sayılı Başbakanlık Genelgesi, engellilere yönelik bir çok düzenlemenin uygulanmasını içermektedir.
25. 4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu'nun 7. maddesine göre, II sayılı listedeki kayıt ve tescile tabi mallardan, münhasıran aracı sakatlığına uygun hareket ettirici özel tertibatı bulunanların malul ve sakatlar tarafından beş yılda bir defaya mahsus olarak bizzat kullanılmak üzere ve %90 ve üstü oranda raporu bulunan tüm engelliler yeni otomobil ve bir kısım ticari araçlarda ÖTV'den muaf-tırlar.

26. 197 Sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu'nun 4. maddesine göre, bizzat maluller tarafından kullanılan %90 ve üstü oranda raporu bulunan tüm engelliler motorlu taşıtlar vergisinden müstesnadır.
27. Serbest meslek erbabı ve ücretli çalışan engelli vatandaşlarımız ile kendisi engelli olmasa bile ailesinde engelli kişi bulunan serbest meslek erbabı ile ücretliler vergi indiriminden yararlanırlar.
28. Kamu kurumlarının sakat memur çalıştırma yükümlülüklerinin yerine getirilmesinin takip ve denetiminden Başbakanlık Devlet Personel Başkanlığı sorumlu ve yetkilidir.
29. Kurumlarca engelli vatandaşlarımıza ayrılan boş devlet memuru kadroları için her yılın Nisan-Mayıs, Temmuz-Ağustos veya Ekim-Kasım dönemlerinde sınav açılmaktadır.
30. Sınav duyuruları Devlet Personel Başkanlığı tarafından resmi gazetede, tirajı yüksek ulusal gazetelerde ve TRT Televizyon ve radyo kanalları aracılığıyla yapılmaktadır. Kurumlar sınav duyurularında işin özelliği gerektirmediği sürece engel grupları arasında bir ayırım yapamayacağı gibi engel oranında da üst sınır getiremeyeceklerdir.
31. Sınavlarda engelin özelliğine göre kurumların refakatçi bulundurması gereklidir. Ayrıca, engel grupları dikkate alınarak sınav sorusu hazırlamak ve değerlendirmek üzere özel sınav kurulu oluşturulur.
32. İşverenlerin belirli bir mesleği olan engellileri, öncelikle meslekleri ile ilgili işlerde çalıştırmaları gerekmektedir.
33. Kurum ve kuruluşlar, çalışma yerlerini engelli vatandaşlarımızın çalışmasını kolaylaştıracak şekilde düzenlemek, gerekli tedbirleri almak ve engelli vatandaşlarımızın çalışmaları ile ilgili özel araç ve gereçleri temin etmek zorundadır.
34. Ülkemizde, engelli vatandaşlarımız için Türkiye İş Kurumu, Halk Eğitim Merkezleri, Mesleki Eğitim Merkezleri, Özel Dershaneler, Belediyeler ve engellilerle ilgili dernek ve vakıflar tarafından meslek edindirme kursları açılmaktadır.
35. Engelli vatandaşlarımızın çalıştığı kamu kurum ve kuruluşu özelleştirme kapsamındaysa, kapatma ve tasfiye halleri dışında engelli vatandaşlarımız işten çıkarılamaz.
36. Özelleştirme sonucunda engelli vatandaşlarımızın çalıştığı kurum veya kuruluşun tasfiye edilmesi veya kapatması halinde işine son verirse bulunulan ildeki Türkiye İş Kurumu'na başvurulmalıdır. Bu durumda iş kaybı tazminatı, kanunun diğer çalışanlara tanıdığı hakların iki katı oranında ödenmektedir.
37. Meslek edindirme kurslarından yararlanan engelli vatandaşlarımıza işe yerleştirmede öncelik tanınır.
38. Gerek kamu gerekse özel sektörde engelli işçi olarak iş bulmayı sağlayacak kurum Türkiye İş Kurumudur.
39. Engelli işçiler, diğer işçilere yapılan sosyal yardımlardan aynen yararlanırlar.
40. Toplu iş görüşmelerinde engelli işçiler aleyhine hükümler konulamaz.
41. Engelli vatandaşlarımız kendi işini kurduğunda gelir vergisi indiriminden yararlanabilir.
42. 50 ve daha fazla işçi çalıştıran kamu %4, özel sektör işletmeleri %3 engelli çalıştırmak zorundadır.
43. Ceza paraları engelli vatandaşlarımızın istihdamı, mesleki eğitim ve mesleki rehabilitasyonu için kullanılmaktadır.
44. Yasal kotasının üstünde engelli çalıştıran işverenleri sigorta primlerinin yarısı devlet tarafından karşılanmaktadır.
45. Türkiye'de 268 özel eğitim okulu ve 351 özel eğitim ve rehabilitasyon kurumu vardır.
46. Tüm illerde Rehberlik ve Araştırma Merkezleri bulunmaktadır. Engelli çocuğu olan aileler buralara başvurarak çocukları hakkında danışmanlık hizmeti alabilirler.
47. Okullarda kaynaştırma eğitimine ağırlık verilmektedir.

48. Görme engellilere okul öncesi dönemde gündüzlü, ilköğretim düzeyinde yatılı ve gündüzlü olarak eğitim verilmektedir.
49. İlköğretim okulunu bitiren görme engelli öğrenciler öğrenimlerine normal okullarda kaynaştırma yoluyla devam etmektedirler.
50. Braille yazılmış ortaöğretim ders kitapları görme engelliler akşam sanat ve basım evi matbaasında basılıp ihtiyaç sahiplerine talep halinde ulaştırılmaktadır.
51. İşitme engellilere okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim düzeyinde gündüzlü ve yatılı olarak eğitim hizmeti verilmektedir.
52. İşitme engelli öğrenciler meslek liselerine sınavsız yerleşebilmektedirler.
53. Ortopedik engellilere yatılı ve gündüzlü olmak üzere okul öncesi, ilköğretim ve meslek lisesi düzeyinde eğitim olanağı sunulmaktadır.
54. Zihinsel engelliler eğitilebilir ve öğretilebilir olarak iki ayrı grup okulda eğitim almaktadırlar. Bunlar engel derecelerine göre yapılandırılmış okullarda yada kaynaştırma okulları veya sınıflarında eğitim alabilmektedirler.
55. Uzun süre hastanede yatan çocuklar için bazı hastaneler bünyesinde "hastane ilköğretim okulları" bulunmaktadır.
56. Üniversite sınavı sırasında ortopedik ve görme engeli bulunanlar için uygun düzenlenmiş sınav mekanları hazırlanır, görme engelliler ve az görenler için 30 dakikalık ek sınav süresi verilir, sınav sorularını okuyacak ve söylenecek yanıtları yazacak uygun eğitimde ve düzgün diksiyonlu "yardımcı refakatçi" eşliğinde sınava girme olanağı tanınır.
57. Az gören üniversite öğrencileri fakülte/ yüksekokul/bölüm amirliklerine yazılı olarak başvurarak sınav sorularını büyük puntolu harflerle yazılmış olarak sağlayabilirler.
58. Ülkemizde rehabilitasyon hizmeti, tıbbi rehabilitasyon merkezlerinde verilmektedir.
59. Ülkemizde hamilelik döneminde bebeğin fiziksel ve zihinsel engelli olup olmadığının saptanması amacıyla genetik danışma merkezlerinde genetik danışma hizmeti sunulmaktadır.
60. Ülkemizde Ankara ve İstanbul'da olmak üzere engellilere yönelik hizmet götüren iki diş kliniği bulunmaktadır.
61. Sosyal güvenlik kurumlarında Bağ-Kur hariç olmaz üzere (SSK, Emekli Sandığı) iyileştirme hükümleri sayesinde engelsiz sigortalılara nazaran daha erken emekli olma imkanı sağlanmıştır.
62. Trafik akışını engellemek koşuluyla park etmeye elverişli alanlara araç park edebilirler. (Engelli Kimlik Belgesini aracın ön yüzüne görünecek şekilde asmamız önemle rica olunur.)

EK 2: ENGELLİLERE HİZMET VEREN KURUM VE KURULUŞLAR

1. T.C. Başbakanlık Özürllü İdaresi - Özürllük Araştırmaları ve İstatistik Dairesi Başkanlığı
2. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu
3. Bedensel Engellileri Güçlendirme Vakfı
4. Türkiye Sakatları Koruma Vakfı
5. Eğitilebilirler Eğitim ve Rehabilitasyon Vakfı
6. Zihinsel Yetersiz Çocukları Yetiştirme ve Koruma Vakfı
7. Türkiye Özürllü Eğitim ve Dayanışma Vakfı
8. Türkiye Spastik Çocuklar Vakfı
9. Fiziksel Engelliler Vakfı
10. Türkiye Engelliler Vakfı
11. Çeşitli illerde bu ve benzeri isimlerle vakıflar bulunmaktadır.

HATAY - Engellilere Hizmet Veren Kurum ve Kuruluşlar

Kurum/Kuruluş Adı	Telefon Numarası	Web Adresi	E-Posta Adresi
Dört Yol Bedensel Engelliler Spor Kulübü Derneği	0326 712 02 27		dortyol_engelliler_dernegi@hotmail.com
Körfez Zihinsel Engelliler Spor Kulübü Derneği	0326 713 33 97		
Payas Engelliler Rehabilitasyon ve Spor Kulübü Derneği	0326 755 81 83		payasengellilerrehabilitasyonvesporkulubudernegi@hotmail.com
Sezgi Gençlik ve Spor Kulübü Derneği	0326 614 39 53		vakifdortyol@hotmail.com
Hatay Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezleri Derneği	0326 612 10 21- 0326 612 10 22	www.rehabilite.der	rehabilite.der@hotmail.com
İskenderun İşitme Engelliler Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği	0326 613 49 17		
İskenderun İşitme Engellileri Spor Kulübü Derneği	0326 613 49 17		
İskenderun Engelliler Spor Kulübü Derneği	0326 614 07 21		
Hatay Engelliler ve Engelli Aileleri Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği	0326 214 19 88		hatayengellilerdernegi@hotmail.com
Hatay İşitme Engelliler Spor Kulübü Derneği	0326 214 56 53		hatay.isitme.engelliler@hotmail.com
Türkiye Sakatlar Derneği Antakya Şubesi	0326 214 26 83		tsdantakya@hotmail.com
Zirem – Zihin Engellileri Yetiştirme ve Koruma Derneği	0326 216 37 36	www.zirem.org	ziremdernegi@hotmail.com
Reyhanlı Engelliler Derneği			

EK 3: ENGEL GRUPLARINA GÖRE DÜZENLENEBİLECEK MESLEKİ, SOSYAL VE KÜLTÜREL KURSLAR

I- İŞİTME ENGELLİLER İÇİN AÇILABİLECEK KURSLAR

Muhasebe	Fotoğrafçılık	Kuaför
Model Uçak	Yemek Pişirme	Çaycılık
Ev İdaresi	Vitrin Sergi Tanzimi	Trafik Kuralları
Tabela	Ayakkabıcılık	Kalorifer Ateşçiliği
Elektronik	Elektrikçilik	Marangoz
Demircilik	Kaynakçılık	Sıhhi Tesisat
Mimari Proje Ressamlığı	Teknik Resim	Giyim
El ve Makine Nakışları	El Sanatları	Yakma ve Oymacılık
Yorgancılık	Halicilik	Battaniyecilik
Daktilografi	Hayvancılık	Meyvecilik, Sebzecilik
Seracılık, Bağcılık	Dülgercilik	Yapı
Motor Tamiri	Tornacılık	Metal İşleri
Makine Ressamlığı	Duvarcılık	Oksijen Kaynakçılığı
İlk Yardım	Kilim	Kumaş Onarıcı
Halı Onarıcı	Boyacı (Örgü Yünü)	Basketbol
Jimnastik Hentbol kokulu Bitirme	Tenis	Futbol

II- ZİHİNSEL ENGELLİLER İÇİN AÇILABİLECEK KURSLAR

Ağaç İşleri	Büro Elemanı	Makrome
Aşçılık	Ciltçilik	Metal İşleri
Ayakkabıcılık	El Sanatları	Oto Kuaförlüğü
Balık Ağı Örmek	Ev Ekonomisi	Öz bakım Becerileri
Biçki-Dikiş	Halicilik-Dokumacılık	Seramik
Boncuk İşleri	Hasır Örucülüğü	Tamir İşleri
Boyama (Batik, Kabartma Boya)	Hayvancılık-Tavukçuluk	

III- GÖRME ENGELLİLER İÇİN AÇILABİLECEK KURSLAR

Ana Çocuk Sağlığı	Ev Ekonomisi	Ö.S.S. Hazırlama
Anadolu Liseleri Hazırlık	Ev İdaresi	Santralcilik
Balık Ağı Örmek	Fen Bilgisi	Sivil Savunma
Besin ve Beslenme	Görgü Kuralları	Tavukçuluk
Bilgisayar Kullanımı	Hasır Örucülüğü	Testle Sınava Hazırlık
Çevre Sağlığı	Hayvancılık	Toplum Kalkınması
Çilingircilik	İlk Yardım	Trafik Kuralları
Çocuk Bakımı	Makrome	Trikotaj
Çorapçılık	Masörlük	Türk Halk Müziği
Daktilografi	Matematik	Türk Sanat Müziği
Devlet Parasız Yatılı İmtihanlarına Hazırlama	Nüfus Plânlaması	Yazışma Kuralları
El Örucülüğü	Ortaokul Bitirme	

IV- KONUŞMA ENGELLİLER İÇİN AÇILABİLECEK KURLAR

Ana-Çocuk Sağlığı	Fotoğrafçılık	Ortaokul Bitirme
Arıcılık	Futbol	Oymacılık
Atletizm	Garson	Örücülük
Ayakkabıcılık	Gitar	Pano
Bale	Güreş	Pansiyonculuk
Balık Ağı Örne	Halıcılık	Peynircilik
Basketbol	Hasır Örücülüğü	Piyano
Battaniyecilik	Hentbol	Proje Ressamlığı
Besin Beslenme	İç Giyim	Saz
Biblo	İğne Oyası	Sıhhi Tesisat
Biçki-Dikiş	İlk Yardım	Sim Sırma
Boks	İpek Böcekçiliği	Sivil Savunma
Boncuk Örücülüğü Elektrikçilik	Kalorifer Ateşçiliği	Spor
Caz	Kanun	Süs Eşyası
Çiçek	Kaynakçılık	Tarım
Çiftçilik	Keman	Tenis
Çocuk Bakımı	Konfeksiyon	Tiyatro
Çorapçılık	Kuaför	Trafik
Daktilo	Lise Bitirme	Trafik Kuralları
Dekoratif Resim	Lise Bitirmelere Hazırlık	Traktör Bakımı
Demircilik	Makine Nakışı	Trikotaj
Direksiyon	Makrome Kooperatifçilik	Turistik Eşya
Dokumacılık	Mandolin	Turizmcilik
El Nakışı	Marangoz	Türk-İşi
El Örücülüğü	Meyvecilik	Ud
El Sanatları	Motifçilik	Usta Öğretici
Elektronik	Muhasebe	Üniversite Seçme Sınavlarına Hazırlık
Ev Ekonomisi Voleybol	Muhasebe Kursları	Vitrin Sergi Tanzimi
Ev İdaresi	Nebati Örücülük	Yakma
Flüt	Nüfus Plânlaması	Yemek Pişirme
Folklor	Orkestra	Yorgancılık

NOT: Konuşma güçlüğü olan kişi, konuşmasının problemi dikkate alınarak, santral ve yabancı dil kursları dışında açılacak olan bütün kurslara katılabilir ve başarılı olduğunda belge alabilir.

V- BEDENSEL (ORTOPEDİK) ENGELLİLER İÇİN AÇILABİLECEK KURSLAR

Agrandisman İşçisi (Fotoğraf)	Gazete Satıcısı	Mücevherci (Genel)
Ağaç Mobilya Cilacısı	Gişe Memuru (Maliyet Hesabı)	Mürettip (Elle)
Ais Memuru	Gişe Memuru (PTT)	Nefesli Sazlar İmal İşçisi (Ağaç)
Alıştırıcı-Monitör(Büro Makineleri)	Giyecek Hariç	Oda Hizmetçisi
Altın ve Gümüş İşlemecisi	Giyecek Hariç-Elle)	Ondüle Makine İşçisi
Ambalajcı (Elle)	Gözlükçü	Ortopedik Ayakkabı İmalat İşçisi
Ambalajcı (Makine ile)	Gravürcü (Cam)	Otel Resepsiyoncusu
Ampul Solüsyon İlaç Hazırlama İşçisi	Gravürcü (Litograf Taşı)	Oto Kilidi-İmal İşçisi
Ayakkabı İmalat İşçisi (Genel)	Gravürcü (Metal Baskı Ruloları-Makineyle)	Oyuncak Bebek İmal İşçisi
Ayakkabı Tamircisi	Gravürcü (Metal Kalıp-Elle)	Örgü Kontrolörü
Ayna Sırcısı	Halat Kontrolörü	Örgücü (Elle)
Bakırcı	Halı Dokuyucu (El Tezgahı)	Pamuk Kesme Makinesi İşçisi
Bant Verev Makinesi İşçisi	Halı Kontrolörü	Pasaport ve Lisans Takip Memuru
Baskıcı (Cam-Elle)	Halı Onarıcı (Elle)	Patron Hazırlayıcı (Giyecek)
Bestekâr (Kompozitör)	Harf Döküm Makinesi Operatörü	Patron Hazırlayıcı (Şapka ve Kep)
Biçici (Deri Giyecek)	Hasır Mobilya İşçisi	Patron İşaretleyici (Giyecek)
Blok Motif Baskıcısı	Heykeltraş	Pipo Tütün Hazırlama İşçisi (Elle)
Bot, Çizme ve Ayakkabı perdahçısı	Hisse Senedi ve Tahvil Satıcı	Post Ayırma İşçisi
Büro Memuru (Depolama)	Hizmet Komisyoncusu (İlan Hariç)	Post ve Deri Ayırıcısı
Büro Memuru (Genel)	Hizmetli (Kamu Kuruluşları)	Posta Ayırım Memuru
Büro Memuru (Haberleşme)	İlan ve Reklam Satıcısı	Puro İmal İşçisi (Elle)
Büro Memuru (Hukuk)	İpek Ekran Baskıcısı	Radyo ve Televizyon Tamircisi
Büro Memuru (Maliye)	İstihbarat Memuru	Resepsiyoncu (Genel)
Büro Memuru (Maliyet Hesabı)	Kadın Şapkası İmalat İşçisi	Rötuşçu (Fotogravür)
Büro Memuru (Personel)	Kadın Terzisi	Saat İmalat İşçisi
Büro Memuru (Sevk ve Tesellüm)	Kalite Kontrolcü	Saat Tamircisi
Büro Memuru (Stok Kayıt)	Kap Doldurma Makinesi Operatörü	Sağım İşçisi (Elle)
Büro Memuru (Ücret Hesaplama)	Kap Yıkama Makinesi Operatörü	Sap Takıcı (Cam Eşya)
Cam Eşya Kesici (Elle)	Kapaklama ve Mühürleme Makinesi Operatörü	Satıcı (Teknik Memurlar)
Cam kenarı Perdahlayıcı	Kapsül İlaç İmal İşçisi	Satıcı (Toptan Ticaret)
Cam Oymacı	Karıştırıcı (Cam İmalı)	Satıcı Reklamcısı (Demonstratör)
Cam Presçisi (Elle)	Karton ve Mukavva Kutu İmal İşçisi (Elle)	Saya Dikici (Makineyle)
Cam Süsleyici (Elle)	Kauçuk Damga İmal İşçisi	Saya Hazırlayıcı
Cam Üfürücü	Kayıp Eşya Memuru	Saya Monte Ustası
Cam Üfürücü (Laboratuar Cihazları)	Kaytan İşçisi (Makineyle)	Sayfa Tertipçisi
Cilt Tezniyatçısı (Makine ile)	Kenar Yazma Makinesi İşçisi	Sepet İmal İşçisi
Ciltçi (Elle)	Kesici (Elle)	Seramik Boyacısı (Daldırmayla)
Ciltçi (Makine ile)	Kırkıcı	Seramik Dekoratörü
Çamaşır Makinesi Operatörü	Kıymetli Metal Çekicisi	Seramik süsleyici (Püskürtmeyle)

Çamaşırcı (Genel)	Kıymetli Metal Varak İşçisi	Seramik Süsleyicisi (Elle)
Çay Toplama İşçisi	Kıymetli Taş Takıcısı	Ses Sanatkârı
Çilingir	Kıymetli Taş Traş ve Perdah İşçisi	Seyahat Acentesi Memuru
Çorap Kontrolörü	Kibrit İmal İşçisi	Sigara İmal İşçisi (Makineyle)
Çorap Kontrolörü	Kilim Dokuyucu (El Tezgahı)	Sigorta Eksperi
Çorap Onarıcı	Klerens ve İstatistik Memuru	Sigorta Memuru
Çömlek ve Porselen Kil Şerbeti Dökücüsü (Elle)	Klişe Rötüşçüsü	Silindirik Tertipli Baskıcı
Çömlek ve Porselen Montaj İşçisi	Konfeksiyon Kontrolörü	Sipariş Alıcı
Çömlek ve Porselen Perdahlama İşçisi	Konfeksiyon Kontrolü	Süpürge İmal İşçisi
Çömlek ve porselen Presçisi (Elle)	Kontrolörü (Ayakkabı)	Süsleyici (Elle)
Çömlek ve Porselen Taşlama İşçisi (Elle)	Kopyacı (Direkt Litografi İşçiliği)	Şablon Kesicisi (İpek Ekran Baskısı)
Çömlek ve Porselen Tornacısı (Elle)	Kordon ve Şerit İşçisi (Elle)	Şapka Kalıp Makinesi Operatörü
Çömlekçi (Genel)	Kordon ve Şerit İşçisi (Makineyle)	Şapkacı
Daktilograf	Koşum Saracı	Şemsiye İşçisi
Damla İlaç İmal İşçisi	Kroşe-Sürfile Makinesi Operatörü	Şurup İlaç İmal İşçisi
Deri Dikici (Ayakkabı, Eldiven ve Giyecek Hariç-Makine ile)	Kroşe-Sürfileci (Elle)	Taban Geçirici
Deri Eşya İmalat İşçisi (Genel)	Kum Püskürtücü (Cam)	Taban Presçisi
Deri Eşya Montajcısı	Kumaş Onarıcı	Tablet İlaç İmal İşçisi
Deri Giyim Dikişçisi	Kuru Temizleme Makinesi Operatörü	Tablet İlaç İmal İşçisi
Deri İşçisi	Kuru Temizleyici (Elle)	Tad Bakıcı (Kahve ve Çay)
Deri Kesici (Ayakkabı, Eldiven ve	Kürk Değerlendirici ve Denkleştirici	Tamirci (Ayakkabı)
Developman İşçisi (Renkli Fotoğraf)	Kürk Dikişçisi	Tamirci-Makinist (Büro Makineleri)
Developman İşçisi (Siyah Beyaz Fotoğraf)	Kürk Elyafı Karıştırma Makinesi Operatörü	Tarak İşçisi
Dispeçer	Kürk Modelcisi	Taş Ayırıcı
Diş, Protez, İmalat İşçisi ve Tamircisi	Kürk Terzisi	Taş Harf Oyma İşçisi (Elle)
Dosyalama Memuru	Kütüphane Memuru	Taş İşaretleme İşçisi
Döşeme Biçici	Kütüphaneci	Taş Oyma İşçisi (Elle)
Draje İlaç İmal İşçisi	Lastik Ayakkabı İmal İşçisi	Taşıt Döşemecisi
Düğme İmal İşçisi	Lehim Bandı İşçisi	Telefon Santral Operatörü
Düz Tablalı baskıcı	Lehimci (Elle)	Teleks Operatörü
Ebis Kontrolörü	Lekeci (Kuru Temizleme)	Telgrafçı
Eğir Saracı	Linotip Operatörü	Telsiz-Telefon Operatörü
Ekip Tahsis Memuru	Makine Perçincisi (Metal İnşaat)	Teneke Kutu İmal İşçisi
El Nakışçısı	Makör (Metal İnşaat)	Ticari Reprezantör
El ve Makine Dikişçisi (Genel)	Makyaj Malzemesi İmal İşçisi (Kimyasal)	Toz İmal İlaç İşçisi
Elbise Dikişçisi (Deri ve Kürk Hariç)	Malzeme Plânlama Memuru	Toz İmal İlaç İşçisi
Eldiven Biçici (Deri Hariç)	Manikürcü ve Pedikürcü	Tuğla ve Kiremit Kalıpçısı (Elle)
Eldiven Biçici (Deri)	Markot (Ağaç)	Tuğla ve Kiremit Presçisi (Elle)
Elektrik Tamircisi	Markör (Metal Levha)	Tüfekçi

Elyaf Kontrolörü	Masör (Spor)	Tütün Ayırma İşçisi
Enfiye İmal İşçisi	Matbaa İşçisi (Genel)	Tütün Harman İşçisi
Enstrümancı (Müzik)	Mercek Kalıpcısı	Tütün Islah İşçisi
Erkek Terzisi (Hazır Elbise)	Metal Levha İşçisi (Tezniyat)	Tütün Soyma İşçisi (Elle)
Erkek Terzisi (İsmlama Elbise)	Metin Yazarı	Uçak Tahsis Memuru
Etiketçi (Makine ile)	Mobilya Cilacısı (Püskürtme ile Ahşap)	Uçuş Bilgi Memuru
Fabrikatör Mümessili	Mobilya Döşemecisi	Uçuş Hareket Memuru
Fermuar İmal İşçisi	Monotip Harf Döküm Makinesi Operatörü	Üretim Plânlama Memuru
Fırça İmal İşçisi	Monotip Operatörü	Ütücü (Elle)
File Örucüsü (Elle)	Muhayacı	Vatka Makinesi İşçisi
Filtreli Sigara İmal İşçisi (Makineyle)	Mum İmal İşçisi	Yakmacı (Cam Eşya)
Formo Tertipçisi	Musahhih	Yaylı Sazlar İmal İşçisi
Fototip Tertip makinesi Operatörü	Mücevherat Oymacısı	Yelken, Çadır ve Tente İşçisi
	Mücevherat Tamircisi	Zabit Katibi

